

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

November 1970 **8**

MALI OGLASI

Prodajam pet kdl. instrijancev, po tri mesece stare, 3 pse, 2 psi. Ignac Mišmaš, Zeljne 22, p. Kočevje.

Prodajam 4 mesece stara dalmatinca, psička in psičko. Jože Boldan, Kočevje, Cankarjeva 7.

Prodajam 4 mesece stare odlične kdl. istrske goniče. Andrej Paternoster, Ljubljana, Litijska 37.

Prodajam novo lovsko mavzerico 8 × 57 z daljnogledom ali brez njega. Po zelo ugodni ceni, ker služim vojaški rok. Rudi Šajn, Jurišče 71, p. Pivka.

Prodajam skoraj novo boroveljsko trocevko 16/16 — 7 × 65 R, brezpetelinko — po ugodni ceni. Anton Filipič, Kostanjevica na Krki, tel. št. 6.

Mlado uharico prodajam LD Sorško polje. Uharica je pri Jožetu Jelovčanu, Kranj, Cirilova 7 (Drulovka). Cena po dogovoru.

Prodajam dobro ohranjeno trocevko 16/16 — 8 × 58 R s 50 naboji za kroglo in pasom za naboje. Skupna cena 2200 din. Janez Černač, Kočevje, Ljubljanska 11.

Prodajam kdl. istrskega goniča, poleženega 17. jul. 1967. Na mednar. razstavi v Ljubljani 1968 prvak mladih. Cena 1500 din. Anica Lajovic, Kočevje, Kidričeva IV.

Prodajam risanico repetirko 6,5 × 57 z daljnogledom, modra optika 3 do 9 × 40. Oskar Sovdat, Bovec 243, p. Bovec.

Prodajam kombinirano petelinko-polrisanico 16 — 9,3 × 72 R in več nabojev. Frančiška Jeriček, Kočna 22, p. Jesenice 2, Gorenjsko.

Prodajam mladiče, nem. kdl. ptičarje, 3 pse, 2 psički, stare 2 meseca. Henrik Sukič, Topolovci, p. Cankova, Pomurje.

Prodajam LOVCA, letnike 1920—1941. Al. Vuga, Ljubljana, Jakšičeva 2/XI, tel. 314-881 (popoldne).

LOVCI!

Bliža se zima, ali so krmišča za divjad pripravljena?

Lovci, lovske organizacije!

Kupujte pri podjetjih in organizacijah, ki oglašajo v našem glasilu!

TALIS-MARIBOR

Naročnike knjig o ocenjevanju srnjadi oz. jelenjadi v naravi obveščamo, da nas je založba iz Zah. Nemčije obvestila, da nima na zalogi zadostnega števila izvodov in da bo potreben ponatis.

Zaradi tega bodo knjige, opremljene z besedilom v slovenščini, vsem naročnikom dostavljene kasneje.

Sekretariat LZS

HOTEL SLON LJUBLJANA, TITOVA 10

Telefon: 24-601/607
24-616/619

Telex: 31254 YU SLON

Telegram: SLON LJUBLJANA

Hotel A kategorije z modernim komfortom v strogem centru mesta. Klasična restavracija s prvorazredno mednarodno kuhinjo. Narodna restavracija »Klet Slon« s tipično dekoracijo, s slovenskimi in jugoslovanskimi specialitetami. Nočni bar z mednarodnim artistskim programom. Kavarna z godbo, odlična slaščičarna, senčnat vrt. Bistró Slon z delikateso, ekspresom in snack barom. Trgovina s spominki. Lepo urejeni klubski prostori in banketna dvorana za konference, sprejeme, slavnostna kosila, cocktail parties in razne prireditve. Menjalnica v hotelu. Sedež Sekcije barmanov Jugoslavije.

casinò ljubljlana

- ROULETTE
- CHEMIN DE FER
- BLACK JACK
- TRENTÉ ET QUARANTE

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

LIII. letnik

št. 8

november-listopad 1970

Foto Avgust Koprivnikar: Lovovodja daje vodji gonjačev zadnja navodila pred začetkom brakade.

Vodja lova je lovskega zboru — strelcem in gonjačem — razložil potek lova in dal vsa druga potrebna navodila. Ko je vsem zaželel »dober pogled«, so postavljači odvedli strelce na stojišča. Vodja gonjačev pa je razporedil svoje ljudi. Pogon se navadno začne na enkratni znak lovskega roga, če pa zaradi hribovitega terena njegov glas ne doseže strelcev na stojiščih, lahko naznani začetek tudi strel. Vodja gonjačev je že napolnil puško, kmalu bo odjeknil strel in zavonili bodo beli istrijanci...

Vsebina

Slavko Kovač	Skupni lovi	226
Pero Trutin	Svetovna lovska razstava na Madžarskem	229
Mirko Lampreht	O odstrelu srn	230
Franc Bittner	Naselitev in razmnožitev gamsov na Nanosu	234
Katja Toplak	Varstvo rastlin — potreba in naloga sodobnega človeka	237
Francè Cvenkel	Še enkrat bi bil lovec	239
Nikolaj Lapuh	V senci vesti	240
Tone Svetina	Oblak nad prepadom — VIII.	242
Po lovskem svetu:	Nove smernice za gojitev srnjadi na Hessenskem v Nemčiji — ing. Mirko Šušteršič	244
Lovski oprtnik:	Mufloni — Jože Kuntarič	246
	Učinek izstrelkov pri nesrečah	246
	Dvaindevetdesetletna Marija Hudolin pripoveduje o gozdu, divjadi in lovcih na Kočevskem — Tone Ožbolt	247
Vprašanja-odgovori:	Lovišče in revir — M. Š.	249
Fotoamater	Divji kunec — prof. Ivo Božič	249
MLadi pišejo		
Lovska organizacija:	Makedonski lovci prenašajo izkustva slovenskih lovcev v svoja lovišča — Boro Kraleviski	250
	Za republiške naslove, tokrat v Poljskavi — ing. Janez Bulc	251
	Klub prijateljev lova na avstrijskem Koroškem — Dane Namestnik	252
Jubilanti		253
Umrlji		254
Lovska kinologija	Mednarodna kinološka skupščina v Budimpešti — Franjo Bulc	255
Lovska kuhinja		256
Šaljive		256

«LOVCA» izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9. Izdajateljski svet: predsednik Rastko Bradaškja, urednik in odgovorni urednik Francè Cvenkel, člani — Rado Čenčič, Janez Čop, Vladimir Pleničar, dipl. ing. Mirko Šušteršič, prof. dr. Stane Valentinčič. — Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu «Lovca» Ljubljana, Zupančičeva 9, poštni predal 505, telefon 21-245 in 21-819. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za «Lovca», je po članu 37,50 din. Za člane družin, ki niso včlanjene v področne zveze, in za člane družin, katerih področna zveza ni član LZS, je letna naročnina 40 din; za inozemstvo 60 din; posamezna številka 3,50 din. — Cene malim oglašom za člane lov. organizacij, povezanih v LZ in LZS: do 15 besed 3 din, od 15 do 25 besed 4 din, od 25 do 35 besed 5 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. — Žiro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. — Tiskala in klišeje izdelala Tiskarna «Jože Moškič» v Ljubljani.

Skupni lovi

Slavko Kovač

Mikavnost skupnih lovov ni samo v lovskem izživiljanju. Nuditi nam morajo več. Dobra organizacija, disciplina in prijetno tovariško vzdušje nam pomagajo pozabiti včasih slabši lovski uspeh. Če pa je tudi plen obilen, potem je seveda skupni lov takšen, kot si ga želi lovčev srce.

Pozor na divji lov v predelih izven pogonov!

V večini lovskih družin se je že udomačilo, da lovovodja pripravi načrt skupnih lovov, ki ga nato odobri upravni odbor ali družinski posvet. Lovska družina nato, pač v skladu s svojimi razmerami razpored skupnih lovov razmnoži in ga izroči članom ali pa obvesti člane samo o času in kraju zborov, ne pa tudi o predelih, kjer bodo pogoni. Ponekod delajo tako zato, da preprečijo članom špekulacije, da bi hodili na lov samo v bogate predele lovišča, drugje zopet žele preprečiti, da bi dobili divji lovci v roke razpored lovov. Za preprečevanje divjega lova je zelo uspešno, da pošlje družina v času skupnih lovov kakega člana ali lovskega čuvaja na obhod v ogrožene predele lovišč. Včasih se nam še sanja ne, kaj vse se dogaja za našim hrbtom, medtem ko mi uživamo na skupnih lovih. Za takšne obhode bi se bilo treba dogovoriti tudi z milico.

Zajčje revirje oblovimo le enkrat!

Vsi razporedi skupnih lovov na zajce pa morajo upoštevati tudi določilo, da vsak predel zajčjega lovišča obnovimo le enkrat v sezoni. To je osnova za uspešno gojitev zajca in je vsako tamaranje o slabem staležu odveč, dokler nimamo urejenega načina lova. To ponavljamo sicer že 20 let, pa mnogim lovskim družinam ne gre do srca. Zajca love na skupnih lovih,

nato pa love v že oblovljenih predelih še posamič. Ko so zajčji stalež zmanjšali na minimum, pa ugrabijo o zajčjih boleznih in drugih vzrokih.

Točnost – lepa čednost

Po vtisu, ki ga dobim na zbornem mestu, bi že lahko ocenil, kako bo potekal skupni lov in kakšno bo vzdušje. Kaj klavarno kaže tam, kjer ne poznajo točnosti in se prično prepini in zajedljive opazke že pred pričetkom lova. Še slabši vtis na lovca napravi neenotnost članov, ki se prično pripravljajo o predvidenem poteku lova in uveljavlja vsak svoje mnenje. Na takšnem zbornem mestu lahko vedno ugotoviš, da »riiba pri glavi smrdi«, kajti krivda je vedno na slabem in premalo energičnem lovovodji. Kako drugače je tam, kjer lovci s točnostjo na zbornem mestu pokažejo svojo disciplino in uvidevnost do sočlanov in kjer lovovodja s primernim, umirjenim in sigurnim nastopom vzame v roke celoten potek lova. To je tudi njegova naloga in je za izvrševanje te naloge odgovoren občnemu zboru lovske družine.

Dolžnosti in pravice lovovodje

Od pravilne izbire lovovodje, od njegovega lovskega znanja, pravilnega nastopa, resnosti, uvidevnosti in precejšnje mere odločnosti pa je odvisen potek naših skupnih lovov. Naj povzamem na kratko njegove dolžnosti in pravice, kakor jih našteva neki družinski poslovnik: Lovovodja je dolžan sestaviti načrt skupnih lovov in ga predložiti v potrditev družinskemu posvetu.

Na vsakem lovu je dolžan razložiti predviden potek lova, skrbeti za razporeditev lovcev in gonjačev, organizirati varen potek lova, skrbeti za pravilen zaključek vsakega

pogona in celotnega lova, za položitev lovine in upoštevanje vseh lovskih običajev.

Upravičen pa je pred pričetkom lova ali med lovom pregledati in izločiti neprimerno orožje ter municijo, z lova mora odstraniti vrnjene osebe, po lastnem preudarku lahko izloči tudi nedisciplinirane in jih celo predlaga v kaznovanje disciplinskemu razsodišču. Prepovedati sme tudi uporabo slabo vodnega ali slabo šolanega lovskega psa.

Lovci-gonjači naj ne streljajo!

Seveda pa bi bilo napak, če bi v celoti za slab potek lovov krivili lovovodjo. Določene razvade, ki se udomačijo pri lovu in jih družina kot celota mirno dopušča, lahko onemogočijo še tako dobrega lovovodjo in napravijo lov neprijeten, včasih celo nevaren in škodljiv za lovišče. Tu imam v mislih predvsem izredno nevarno, včasih že pretirano in za lovišče škodljivo streljanje lovcev-gonjačev. Skoraj na vseh skupnih lovih se dogaja, da streljajo po divjadi lovci na stojiščih in lovci v pogonu. Nevarnih situacij je toliko, da se lahko samo čudimo, da ni nesreč še več. Porast nesreč na lovih pa je gotovo pripisati takemu načinu lova. Pri tem lahko tudi ugotovljamo, da dajejo slab zgled v mnogih loviščih italijanski lovski gostje. Tako se dogaja, da popušča disciplina pri naših lovcih, namesto da bi se obratno tuji lovci pri nas disciplinirali in umirili. Tudi za lovišče je takšen način izvajanja lova škodljiv. Odstrel je namreč preveč intenziven in malo je divjadi, ki ji uspe uiti brez strele. Tam, kjer lovijo z goniči in brak-jazbečarji, pa je reden pojav, da s takšnim načinom lova povsem pokvarijo pse. Kot sodnik za te pasme ugotavljam na tekmah, da mnogi psi sploh ne znajo več goniti. Razumljivo, saj jim lovci-

Foto L. Pavlin: Šest in ena

brakirji večino zajcev odstrele že po nekaj skokih. Žal imamo zelo malo lovskih družin, ki so z energičnimi ukrepi preprečile takšne nevarne in slabo organizirane love. Glavni ukrep je prepovedati streljanje lovcem-gonjačem. Seveda pa je nujno, da se v tem primeru vsi za brakiranje sposobni lovci med lovsko sezono menjajo. Vsak pameten lovec se nekajkrat v sezoni rad odreče strelu, ker ve, da bo zato na drugih pogonih imel boljši nalet in se ne bo dogajalo, da bi mu lovci v pogonu pred nosom odstrelili divjad, jo celo prinesli njemu na stojišče in ga prosili, naj jo nosi, ker oni tega v pogonu ne morejo. Kakšno leto ali dve bo odstrel na skupnih lovih mogoče nekoliko manjši, kajti tudi v pogonu mora lovec vedeti, kako se tej reči streže, predvsem pa mora poznati lovišče. Koliko lovcov je v družini, ki niti svojega lovišča ne poznajo, ker ga opazujejo le s stojišč! Manjši odstrel zajcev naj nas ne moti. Kar uide

skozi gonjaško črto, bo zdravo in čilo dočakalo prihodnje leto v korist lovišču.

Različna lovišča – različni psi

Pri organiziranju skupnih lovov upoštevajmo še nekaj. Nikakor ni treba, da je gonjaška črta tako gosta, da je dve tretjini lovcov v pogonu, ostali pa na stojišču. Vloga iskanja in poganjanja divjadi namenimo našim štirinožnim pomagačem, tako da potrebujemo le malo lovcov-gonjačev in morebiti še nekaj plačanih gonjačev. Seveda je treba vedeti, kakšni psi spadajo v določena lovišča. Če lovci v hribskih in težje prehodnih loviščih love s terierji in španjeli, potem se ni čuditi slabemu uspehu. Prav tako je smešno, če v nižinskih loviščih vodijo na lov goniče in brak-jazbečarje. Tam, kjer so pogoni veliki in težki, se poslužujemo vztrajnih psov, ki divjad gotovo priženo na stojišča. Za majhne in lahke pogone nam pa odlično

služijo šarivci, terierji in jazbečarji. Posebno šarivci, tj. koker in špringer španjeli ter prepeličarji, nam lahko nadomeste celo vrsto gonjačev. Saj s svojim živahnim in natančnim šarjenjem dobro preiščejo določen del lovišča in divjad kratko in glasno poženo do stojišč.

Zastavljanje stojišč

Omenil sem že, da je lovovodja zadolžen za razporeditev lovcov na stojišča. Tega ne dela on sam, ampak za to določi lovce-postavljače, ki jim je lovišče poznano. Pri zastavljanju stojišč je v mnogih družinah navada, da posamezni lovci iz leta v leto zavzamejo ista stojišča, imajo jih tako rekoč v zakupu. To seveda ni prav. Lovovodja lahko dela izjeme le, če je navzoč gost ali pa če želi lisičja stojišča zastaviti z dobrimi strelci. Tudi pri lovih na divje prašiče lovovodja v veliki meri upošteva strelske in lovske sposobnosti navzočih. Sicer pa naj velja pravilo,

da za stojišča žrebamo. Postavljajči postavijo nato lovce na stojišča po izžrebanem vrstnem redu, v naslednjem pogonu pa obratno. Na ta način odpadejo vsi očitki o posebnih pravicah.

Kako nosimo puško

Skrb za varnost lovovodji vedno znova narekuje, da zbranim lovcem pred pričetkom lova ponovi osnovna varnostna pravila in opozorila. Ni pa tudi odveč, če ukrepa med lovom. Lovci naj se že vendar tudi navadijo pravilno nositi lovsko puško: na levi rami s cevmi spredaj navzgor! Tako zlasti na zboru pred lovom in po lovu pri pozdravu lovini. Na lovu samem jo sicer lahko nosimo sproščeneje, vendar vedno tako, da ne ogrožamo solovcev, sebe in tudi ne — puške! Občasna kontrola pušk na zbirališču po kakem pogonu je zelo učinkovita. Čudili se bomo, koliko lovcev ne izprazni puške in dobrodušno tišči cev svojemu sosedu v trebuh. Sprva naj lovovodja opozarja, kasneje pa naj ne pomišlja in naj pošlje vztrajnega kršilca s prazno puško v pogon ali domov ali pa naj ga predlaga disciplinskemu razsodišču v kaznovanje.

Nesreče na lovu

Če se zgodi pri lovu nesreča, je dolžnost lovovodje, da organizira prvo pomoč ponesrečencu. Obvezno bi nekdo na skupnem lovu moral imeti s seboj zavitek za prvo pomoč. Ko smo oskrbeli ranjenca, je naloga lovovodje, da poskrbi za zavarovanje dokazov. Takoj po nesreči je možno vse rekonstruirati. Očividci se postavijo na mesta, kjer so ob nesreči stali in lovovodja ali nekdo, ki je tega več, napravi skico. Zabeležiti je tudi izjave očividcev in vsi naj takšen zapisnik podpišejo. Pri kasnejših preiska-

vah, sodnih obravnavah in rekonstrukcijah, ki so mnogokrat šele čez dalj časa, so takšni podatki dragoceni. Pri tem naj opozorim na ugodno kolektivno nezgodno zavarovanje, še bolj pa na kolektivno zavarovanje civilne odgovornosti, ki ga lovskim družinam nudijo naše zavarovalnice. Upoštevati moramo namreč, da se lahko kljub vsej pazljivosti zgodi nesreča ali povzročimo škodo. Za vso škodo pri lovu je odgovorna po zakonu o lovu lovška družina, ki pa lahko nato odškodnino izterja od povzročitelja. V interesu lovske družine je torej, da so člani kolektivno zavarovani. Mislim tudi, da lovška družina lahko to premijo poravna iz blagajne. Drugače je seveda z nezgodnim zavarovanjem, ki naj ga plačajo člani sami.

Pozdrav lovini

Ob koncu lova je dolžnost lovovodje, da na določenem zbornem mestu poskrbi za položitev lovine in pozdrav lovini (glej »Lovec«, št. 8/68, str. 226!). To je lep lovski običaj, ki bi ga morali dosledno gojiti. Lovovodja naj ne zamudi priložnosti in v zaključni besedi naj pograja to in ono, pa seveda tudi pohvali posebno prizadevnost posameznikov. Po pozdravu lovini plen končno prevzame gospodar in ga razproda navzočim ali pa poskrbi za prevoz na odkupno postajo. Žal imamo še družine, kjer ni zaključka lova in vsak lovi v

smer proti svojemu domu. Lovovodja in gospodar lahko potem samo ugibata o plenu. Takšne »divje jage« pa so vedno redkejše in čez leta bodo verjetno tudi v naših lovsko najbolj zaostalih predelih upoštevali ta lepi in praktični običaj.

»Zadnji pogon«

K običajem spada tudi »zadnji pogon«, ko vsi udeleženci lova sedejo h kozarcu vina, pokramljajo o lovu in lovskih doživljajih, organizirajo lovski krst in izderejo marsikako iz lovske latinščine. Pri tem seveda nimam v mislih neskončna popivanja in ponočevanja, ampak večere po lovu, kjer pride do izraza vsa družabnost in lovsko tovarištvo. Utrip časa je ta lovski običaj najbolj ogrozil. Po lovu se razbežimo, kakor bi nas kdo preganjal. To se dogaja iz nedelje v nedeljo in zato ni čudno, da so si mnogi lovci še po večletnem članstvu v lovski družini tuji. Tovarištvo in družabnost v lovski družini pa sta važen pogoj za harmonično in prijetno vzdušje in uspešno delo v lovski skupnosti. Zato je prav, da večkrat organiziramo družabne sestanke, zadnje pogone ali piknike v naravi, kjer se poveselimo, bolje spoznamo in sklenemo lovška prijateljstva.

Skupni lovi nam bodo v razvedrilo in veselje le ob zavestni disciplini, doslednosti in če treba tudi ob primerni strogosti.

Svetovna

lovska razstava na Madžarskem

Pero Trutin

Živahna pripravljalna dejavnost v Budimpešti, azijske in afriške eksote na razstavi

Od svetovne lovske razstave v Budimpešti nas ne loči niti leto dni, kar je razmeroma kratek čas, če vemo, kolikšnen obseg bo imela ta veličastna manifestacija, na katero je povabljenih preko 130 dežel z vseh celin. Dnevno prihajajo prijave za udeležbo; uraden vpis se je začel 1. januarja t. l. Ni pa vseeno, kdaj se kdo prikladi, zakaj kdor pride prej, ima možnost, da si izbere lepši prostor za svoje eksponate.

Člani organizacijskega komiteja v Budimpešti razvijajo živahno delavnost, obiskujejo razne dežele in razpravljajo s potencialnimi razstavljalci. Zanimive so vesti, da se bo svetovne razstave udeležilo večje število dežel iz Afrike in Azije. Tako bomo imeli priložnost, da se seznanimo z eksotami s tega področja. Generalni komisar madžarske vlade, tovarniš Laszlo Földes, sicer namestnik ministra za poljedelstvo, je obiskal vrsto dežel, katerih lovno živalstvo in lovska tradicija nista le bogati, temveč v svetu tudi dobro poznani. Tako je poleg mnogih evropskih in ameriških dežel zagotovil udeležbo Tanzanije, Kenije, Ugande, Etiopije, Somalije, ZAR, in iz Azije: Irana, Mandžurije, Indije in Japonske. Prav tako bo mnogo evropskih lovcev pokazalo svoje trofeje iz Afrike, Amerike in Azije. Med temi bodo seveda ogromni okli slonov, rogovi bizonov, antilop in drugih eksot. Organizator si je zagotovil tudi udeležbo inozemskih lovcev, ki bodo svoje trofeje, uplenjene na Madžarskem, pokazali v posebnem delu razstave. Zbiranje in transport teh trofej so oskrbela madžarska tvrdka Mavad.

A. Konopka, znan našim lovskim strokovnjakom po svoji delavnosti na kongresih biologov in na mednarodnih razstavah lovstva, je prevzel nalogo, da organizira udeležbo angleških lovcev, kakor je to storil tudi leta 1954 za Düsseldorf in 1960 za Firence.

Leo Sennengon, sloviti francoski lovec in direktor lista »Les Nouvelles internationales«, je obiskal Madžarsko, se pogovarjal o obsegu udeležbe Francije in si ogledal nekaj madžarskih lovišč. Nedavno se je v Budimpešti mudila tudi češko-slovaška lovska delegacija, ki je razpravljala o istem problemu in dokončno določila udeležbo te dežele. Ogromno zanimanje, ki vlada

za to prireditve širom po svetu, je jasen dokaz, da bo ta manifestacija v polnem smislu besede velika pedagoška, didaktična in poslovna tribuna izmenjave izkušenj s področja lova in ribolova. Hkrati bo tudi ocena dosežkov lovstva v mnogih deželah, še posebej na Madžarskem. Ali ne bo zanimivo in razburljivo, da od blizu vidimo madžarske trofeje, svetovne šam-

Rogovje madžarskega jelena; neuradni svetovni prvak, 251,16 točke po CIC

pione: damjeka in srnjaka kakor tudi pretendenta za naziv svetovnega šampiona — jelenje rogovje, ki je ocenjeno po mednarodnem obrazcu (CIC) z 251,16 točke; ali morebiti ne bo zanimivo videti tudi naše jelenje rogovje, ki ima še vedno izgleda za novega svetovnega prvaka, ali naše čekane vepra, uplenjenega konec leta 1969 v Prekletjih, ki so proglašeni za novega svetovnega šampiona na mednarodni razstavi v Torinu v začetku tega leta, ocenjeni s 142,30 točke?! Ali sicer ne bo zanimivo in razburljivo videti šampione drugih vrst divjadi, ki jih bodo pokazale dežele z raznih colin? In kdove s čim bodo obiskovalci presenečeni, ko bodo preiskane trofejne »zakladnice« dežel, ki se do sedaj niso udeleževale mednarodnih lovskih razstav? Zavoljo tega organizatorjem sporočamo naše iskrene želje za uspešno izvršitev izredno odgovorne in delikatne naloge, h kateri uspehu bo vsekakor tudi Jugoslavija prispevala delež s svojimi trofejami in bogastvom lova v posebni 900 m² veliki

dvorani Poljedelskega sejma v Budimpešti.

Vse navedeno kaže, da bo planirana prireditev požela dobre sadove vložnega truda in požrtvovalnega dela izbranih organizatorjev, na čelu s tovarišem Földesom. Kakor izgleda, bo razstavljavcem, lovskim strokovnjakom, poslovnim ljudem in drugim obiskovalcem omogočeno, da se leto osorej v srcu Madžarske, v mestu na modri Donavi, seznanijo z najnovejšim bogastvom narave in z uspehi, ki so jih ustvarile človeške roke in človeški razum na področju lova in ribolova. Seznanili se bodo tudi z zgodovinskimi znamenitostmi in lepotami Madžarske, posebej Budimpešte, ter uživali tradicionalno gostoljubje tega maloštevilnega, a hrabrega, ustvarjalnega, žilavega in svobodoljubnega naroda, ki zasluzi polno spoštovanje.

Na svidenje torej v avgustu 1971 na svetovni razstavi lovstva v Budimpešti, v tem starodavnem mestu na Donavi, ki svojim gostom želi prisrčno dobrodošlico in prijetno bivanje v Ljudski republiki Madžarski.

meru, da odstrelim mladiča — srnico, sem s tem ne samo pripomogel k izpolnitvi plana in uravnovešenju spolnega razmerja, temveč sem tudi rešil mladiča zimskih tegob in pomanjkanja. Hkrati sem pripomogel, da preostala srna in mladič lažje prebijeta zimo, ker si bosta hrano delila le na dva dela. V primeru, da srnice ne odstrelim, se lahko zgodi, da poginejo vsi zaradi pomanjkanja sveže krme. Da je srnjad tipična teritorialna divjad, nam je znano. Saj se pozimi pomakne le na bolj sončne obronke in iz višjih v nižje predele. S tem, ko odstrelim srnico, imam drugo pomlad in istem predelu že štiri živali: srno, srnjačka in mogoče zopet dva mladiča.

Opozoril sem tudi, kako težavno je v jeseni, ko odpade listje, priti do divjadi, ki te vidi in sliši že na več sto metrov. Večkrat je sploh ne vidiš, ker se prej umakne. Tudi ocenjevanje je takrat težavno, ko divjad menja dlako in je tudi narava vsa pisana in siva. Da pa je treba pri srnah še bolj previdno izbirati kakor pri srnjakih, je jasno. Lov na srne je težavnejši in zahteva tudi več časa. Večkrat moramo še v decembru, ko že zapade sneg, nadoknaditi zamujeno. Takrat je tudi lažja izbira, ker je zdrava divjad že prebarvana in tudi razlike med slabimi in dobri mi mladiči so vidnejše.

Jasno in smiselno pa je, kadar v decembru nasuje snega čez mero in grozi katastrofa, da srnjadi ne streljamo, temveč ji nudimo pomoč. Sicer se to navadno zgodi šele v februarju ali marcu, kar povzroči izredno škodo, saj je srnjad takrat že precej izčrpana.

Razumljiva in upravičena pa je skrb za srne tistih pravih lovcev v loviščih, kjer srnjadi primanjkuje iz razlogov, ki jih navaja prof. S. Valentinčič v 9. št. Lovca 1969. To so namreč velike utaje odstreljene divjadi, razpasen divji lov, ali kar oboje. V takih družinah je treba z vsemi sredstvi napraviti

O odstrelu srn

Mirko Lampreht

Nisem mislil, da se bom kdaj spuščal v stvar, kot je odstrel srnjadi — posebej še odstrel srn. Ker vidim, da se kljub obilici zadevnih razprav in novih spoznanj ponekod nikakor ne morejo otresti zastaralih nazorov, bom poskušal opozoriti na nekaj dejstev, ki so bila mogoče doslej še premalo poudarjena.

Pobudo, da spregovorim tudi o tem, sem dobil med samimi gojitelji za zeleno mizo. Opozoril sem na sklep, po katerem naj bi lovske družine takoj odnehale z odstrelom

srn, ko zapade sneg. Svoje pomislike sem nekako takole razložil: Zdi se mi, da bi bilo bolje in mnogo važneje opozoriti lovske družine, da čimprej izvrše odstrel srn, kakor pa da se jim zaradi snega, ki je padel v začetku decembra, odstrel brani; ko da odstrel srn sploh ne bi bil važen. Opozoril sem na velikost staležev in spolno razmerje, ki ju moramo uskladiti, če hočemo krepkejšo in zdravo srnjad. Navedel sem primer najmanjšega tropiča srnjadi pozimi, tj. srne z mladičema. V pri-

red, pa si bo divjad kmalu opomogla.

Lovci, ki trdijo, da je za odstrel srn pred snegom dovolj časa, se verjetno tedaj sami niso nikoli udeleževali lova nanje ali pa bore malo. Kako težavno je večkrat odstreliti srne, kaže primer iz našega lovišča v zadnji lovni sezoni. Pri odstrelu 28 srnjakov je bilo udeleženih 22 lovcev, pri odstrelu 27 srn, ki smo ga v redu izvršili, pa le 9 lovcev. Kaj to pomeni, ni treba razlagati. Za srnjaka s trofejo je še kar zanimanje, za srno seveda nikoli ni časa. Ali ni potem popolnoma razumljivo, če mora peščica požrtvovalnih lovcev izvršiti odstrel srn in če se odstrel zavleče še v zimo. Povedati pa moram, da lovcev, ki streljajo srnjake, ne obvezujemo z odstrelom srn, ker bi potem upravičeno lahko pričakovali nepravilne odstrele. Mi zgolj priporočamo, da naj uplenitelj srnjaka poskuša pravilno odstreliti tudi srno. Če odstreljujemo največ mladiče ženskega spola, slabe srne-enoletnice ter ostarele srne brez mladičev, res ne moremo veliko pogrešiti. Lov na srne pa se mora vršiti samo na čakanju in zalazu, nikakor ne s pritiski ali pogoni.

So družine, ki tarnajo, da ni dovolj dohodkov iz lovišča, po drugi strani pa dopuščajo, da za odstrel zrele srne poginjajo. Zaradi prekomernega staleža marsikje še plačujejo škodo. Mar je to gospodarno?

Ponekod se ne morejo otresti zastarele miselnosti, da namreč lahko odstrelijo tem več srnjakov, čim več srn imajo. Samo pri izenačenem razmerju spolov lahko odstrelimo največje možno število srnjakov. Če pa imamo npr. pri 100 kosih srnjadi spolno razmerje 1 : 3, bo le 25 srnjakov in 75 srn. Jasno je, da ne moremo odstreliti toliko srnjakov kakor pri staležu 1 : 1 (50 srnjakov : 50 srn).

Starejšim lovcem, ki so navadno največji zagovorniki srn, povejmo, da smo jim hvaležni za ponekod

Foto J. Čop: Iz goščave na poseko

velike staleže, da pa se je ta ljubezen začela obračati v škodo same srnjadi. Kaj nam koristijo preveliki staleži z nenaravnim spolnim razmerjem, če zato lahko kar planiramo toliko in toliko pogina. Ni najboljši tisti gojitelj, ki ima prepolno divjadi, ki pa mu jo vsaka zima zdesetka, temveč tisti, ki ima v lovišču primeren, zdrav in krepak stalež, ki niti v ostrih zimah ne poginja.

Vedno pogosteje je slišati tudi pripombe kmetovalcev in gozdarjev. Ako si res želimo z njimi roko v roki, potem nikakor ne bomo mogli dolgo zagovarjati prevelikih staležev. Ti niso v škodo samo kmetijstvu, temveč predvsem divjadi sami.

Posledice takšnega stanja so že marsikje vidne. Trofeje so slabe, zmeraj več je gumbarjev, zmeraj več poginov, poprečna teža srnjadi stalno pada. Kako vpliva prevelik stalež na težo divjadi, je lepo pri-

kazal prof. J. Rant v Lovcu št. 9/1968. Pravi, da ima srnjad v lovišču LD Vič poprečno 20—22 kg, ker je tam stalež 2,6 živali na 100 ha. V sosednjih loviščih, kjer je stalež 6—11 živali na 100 ha, pa je teža le 17—17,5 kg.

Marsikateri lovec si ne zna razlagati, zakaj je temu tako. Ne pomisli pa, da preveliki staleži trpe največ pozimi, ker jim primanjkuje sveže naravne hrane. Te pa pozimi ni povsod dovolj, predvsem pa ne za preštevilno divjad. Marsikateri kmet bi hotel imeti v hlevu več živine, pa jo ima le toliko, kolikor je lahko čez zimo prehrani. Tudi krmljenje, ki ga pri nas poznamo, ne zadošča, da bi lahko pretiravali s staležem. Slišiš od lovcev: »Pri krmišču je poginil, poln vamp sena je imel.« In se čudijo. Srnjadi pa je samo seno premalo. Potrebna ji je tudi določena količina sveže hrane z ustreznimi hranilnimi snovmi in sesta-

Spomladanski stalež in odstrel srnjadi v Sloveniji v lovskem letu 1969/70

IZ STATISTIKE LZS

Lovišča LD po lovskih zvezah	Spomladanski stalež					Odstrel				
	srnjaki	%	srne	%	skupaj	srnjaki in srnjački (mladiči)	%	srne in srnice (mladiči)	%	skupaj
Bela krajina	420	45,6	500	54,4	920	25	57,0	19	43,0	44
Celje	2 750	42,3	3 750	57,7	6 500	870	58,6	612	41,4	1 482
Gorenjska	1 898	41,0	2 725	59,0	4 623	492	61,0	315	39,0	807
Gorica	3 187	41,5	4 485	58,5	7 672	910	49,4	933	50,6	1 843
G. Radgona	255	36,3	450	63,7	705	102	49,7	104	50,3	206
Idrija	688	48,4	730	51,6	1 418	143	46,0	168	54,0	311
Kočevje	912	43,0	1 215	57,0	2 127	228	45,6	272	54,4	500
Koper	757	40,7	1 092	59,3	1 849	158	57,4	118	42,6	276
Ljubljana	2 732	36,6	4 715	63,4	7 447	729	52,7	667	47,3	1 386
Ljutomer	110	41,0	159	59,0	269	47	35,5	86	64,5	133
Maribor	3 590	40,3	5 344	59,7	8 934	956	54,2	806	45,8	1 762
Notranjska	510	33,0	1 030	67,0	1 540	117	46,5	135	53,5	252
Novo mesto	984	42,5	1 328	47,5	2 312	206	67,0	102	33,0	308
Posavje	926	40,0	1 394	60,0	2 320	198	57,2	148	42,8	346
Postojna	1 496	39,5	2 283	60,5	3 779	381	50,2	379	49,8	760
Ptuj	607	37,0	1 037	63,0	1 644	288	51,5	272	48,5	560
Prekmurje	598	39,5	913	60,5	1 511	172	48,4	184	51,6	356
Zasavje	812	44,8	1 006	55,2	1 818	199	54,0	169	46,0	368
Skupaj LD	23 232	40,2	34 156	59,8	57 388	6211	53,2	5489	46,8	11 700
Gojitvena lovišča										
Fazan — Beltinci	58	37,0	99	63,0	157	44	31,5	97	68,5	141
Jelen — Snežnik	170	47,0	192	53,0	362	39	76,5	12	23,5	51
Kompas — Petrovci	90	28,3	228	71,7	318	58	55,4	36	34,6	104
Kozorog — Kamnik	348	38,5	556	61,5	904	122	72,6	46	27,4	168
Ljubljanski vrh	75	47,0	85	53,0	160	20	83,3	4	16,7	24
Pohorje	445	46,3	515	53,7	960	107	97,0	3	3,0	110
Rog — Kočevje	499	45,5	592	54,5	1 091	179	48,0	194	52,0	373
Soško GG	60	50,0	60	50,0	120	8	53,2	7	46,8	15
Triglav — Bled	348	34,0	675	66,0	1 023	97	77,8	28	22,2	125
Žitna gora	65	50,0	65	50,0	130	18	62,0	11	38,0	29
Skupaj GL	2 158	41,5	3 067	58,5	5 225	692	55,2	448	44,8	1 140
Skupaj LD + GL	25 390	40,4	37 223	59,6	62 613	6903	54,0	5937	46,0	12 840

vinami, da jo lahko v svojem ciklu preževkovanja in prebavljanja v redu predela. Za presnavljanje hrane pa potrebuje srnjad mir, ki ga tudi pri nas že marsikje primanjkuje. Vedno več je gozdnih cest, vedno več planincev in turistov, nabiralcev dračja, gob, jagodičja in zelišč. Če pa je še stalež prevelik, divjad že sama sebe vznemirja. Saj je znano, da srnjak skrbno čuva svoje stanišče in ga tudi brani pred vsiljivci. Isto je pri srnah. Zato je večkrat tudi brez zunanjih vplivov lovišče vznemirjeno.

Seveda zaradi tega srnjad še ne podlega, toda njen zamotani proces presnavljanja hrane ne more delovati normalno. Nepopolno izkoriščanje izbrane hrane neugodno vpliva na rast rogovja, na telesno rast in potomstvo.

Kako nemir kvarno vpliva na srnjad, je pokazal poskus, ko so dva popolnoma enaka mladiča — srnjaka deli v obori, kjer so enemu poskrbeli za popoln mir, drugega prevelik, divjad že sama sebe vznemirjali s psom — jazbečarjem. Prvi je postal normalen srnjak z lepim rogovjem, drugi pa gumbar. Zanimiv je primer lova po volčje, ki se ga poslužujejo severnoameriški Indijanci. Po svežem sledu mirno tako dolgo zasledujejo losa, da mu zaradi izostanka prepotrebne prežvekovalnega cikla (kolobarja), preskrba z energijo zelo hitro upade in tako postane lahek plen. Ta primer je posebej zanimiv, ker sta si srnjak in los zoološko najbližja od vseh vrst jelenjadi. Raziskave so tudi ugotovile, da so gumbarji prvenstveno posledica prevelikih staležev in predvsem potomci starih srn. Stare srne pa so znane po svoji previdnosti in zaradi tega navezane na majhna okolja, ki mladičem ne nudijo dovolj ustrezne paše, da bi se normalno razvijali. Utemeljena je torej trditev, da so gumbarji prvi znak, da v lovišču nekaj ni v redu.

Nesmiselno pa tudi negospodarsko je puščati srne, če upoštevamo navedbe prof. S. Valentinčiča in ing. A. Simoniča, da s povečanim odstrelom večamo produktivnost populacije. Nasprotno pa z nezadostnim odstrelom srn silimo naravo, da manjša njihovo plodnost, večja pogin mladičev ipd., ter tako uravnoveša, regulira oziroma krči številnost populacije.

V zvezi s tem primer iz našega lovišča. Pred dobrimi 10 leti smo odstreljevali letno 14—15 srnjakov in 5—8 srn. Pozneje smo pospešeno začeli odstreljevati tudi srne, 18—20 letno in srnjakov 20 do 22. Zadnja leta odstreljujemo redno po 24—27 srn in 28—30 srnjakov. Iz tega se vidi, da smo z doslednejšim odstrelom srn dvignili stalež srnjakov in povečali tudi odstrel le-teh.

V novih načelih gojitve prof. S. Valentinčič poudarja negativne posledice prepolnih staležev in predlaga 35% odstrel od spomladanskega staleža. Na ta njegov predlog je bilo slišati pomisleke, češ da je to pri nas zaenkrat še nemogoče, da so to še zgolj želje in da so to izsledki iz tujih vzornih lovišč ipd. Da je tudi pri nas mogoč tak odstrel, naj zopet navedem kar primer iz našega lovišča. V našem najboljšem srnjem revirju, tj. v hribovitem predelu, smo lani odstrelili na 500 ha 27 kosov srnjadi. Od tega 13 srnjakov ter 14 srn z mladiči. To je 5,4 živali na 100 ha, kar je lep srednji bonitetni razred. Od teh 13 srnjakov pa je bil samo eden, ki bi ga po strogih kriterijih lahko deli v »a« skupino. Vsi drugi so prišli v »b« skupino, med njimi kar 4 gumbarji. Ker smo po lanskem štetju tam računali 10 kosov na 100 ha, smo torej tam odstrelili kar 54% staleža. To pa seveda ne drži, ker so ostali vsi lepi šilarji, vilarji ter mladi in srednji šesteraki kakor tudi vse srne vodnice z mladiči. To se pravi, da je bil stalež še večji, kakor smo ga ugotovili, vsaj 12 ži-

Foto C. Pogačar: Kapitalni

vali na 100 ha. Po tem računu pa je odstrel še vedno pri 45%. Še vedno pa imamo v tem revirju preveč srn. Mislili smo, da je prav tam najbolj izenačeno spolno razmerje. Ko sem v začetku marca, ko nam je zima zopet zagodla, polnil krmišča, sem bil nemalo presenečen, ko sem pri enem krmišču videl same srne — 8 kosov. To nam zopet potrjuje, kako težko je v lovišču ugotoviti stvarni stalež, še posebej pa spolno razmerje. Mnenja sem, da v revirjih, ki presegajo 7—8 kosov srnjadi na 100 ha, brez skrbi odstreljujemo po 35%, če to ni celo najno. Ker pa je večji del našega lovišča v hribih, kjer srnjad nima tako dobrih življenjskih pogojev, znaša odstrel za celotno lovišče le 28%. Krivda temu bo verjetno v velikih gozdnih kompleksih s čistimi iglastimi sestoji, ki divjadi ne nudijo dovolj hrane, niti skrivališč. Zelo neugodno vpliva tudi moderni način izkoriščanja gozdov s prebiralnimi sečnjami. Ne dopušča golosekov, ki so divjadi v hribovju zelo potrebni. Tu in tam nam še narava nekoliko pomaga z vetrolomi, kar pa je premalo. Ne bi se spuščal v to vprašanje, ker

Foto Vl. Pleničar: Nanos

nisem strokovnjak, čudi me pa vseeno, kar vidim v sosednji Avstriji, kamor dosti potujem, vsako leto nove in nove poseke, tudi v strmih pobočjih. Kaže, da se tam ne boje erozije, ki je baje pri nas eden od vzrokov, da sečenj na golo ne dovoljujejo.

Iz navedenega se vidi, da so pogoji za gojitev srnjadi že v revirjih enega lovišča zelo različni, kaj šele v loviščih na širokem območju Lovske zveze Slovenije. Zato je potrebno, da bi družine določile nekaj razgledanih članov, ki bi v svojih loviščih objektivno ocenili stalež, na kar bi se potem lovske zveze oz. občinske skupščine lažje opirale. Tako se pa dogaja, da lovske zveze oz. občinske skupščine črtajo nekaj odstrela prav tistim družinam, ki bi ga zlahka izpolnile. Navadno pa LZ predlaga občinski skupščini povečanje odstrela srn, kar je tudi edino pravilno, le da se izvedba tega vse premalo poudarja in zahteva.

Nemci, ki se hvalijo z uspehi pri gojitvi jelenov, damjekov in tudi muflonov, priznavajo, da pri srnjadi niso dosegli nikakih uspehov. Nekateri celo trdijo, da so doživeli pravi polom. Glavni vzrok vidijo zgolj v prevelikih staležih, ki so močno napadeni od parazitov. Po revijah objavljajo trofeje, ki so jih prinesli kot turisti z Madžarske in iz Sovjetske zveze (Karpati), ki tehtajo od 700–850 g in imajo nad 190 točk. Hkrati pa poudarjajo, da tam še gospodarita

volk in ris in da ima tam en srnjak po 100 in več ha velik okoliš. Mislim, da bi se iz takih priznanj in neuspehov lahko kaj naučili. Sicer sem pa v našem Lovcu že večkrat bral o pomislekih (tudi med

Naselitev in razmnožitev gamsov na Nanosu

Franc Bittner

Nanoško pobočje je proti vzhodu in jugozahodu močno skalovito in strmo, tako z vipavske kot s postojnske strani, brez tekoče vode in je predvsem vzhodna stran zelo izpostavljena burji. Zaradi tega je bilo to pobočje zelo slabo naseljeno z divjadjo, prav tako tudi sama nanoška planota. Zato so lovci želeli na omenjenem področju naseliti gamse. Gamsi so tod namreč nekoč že živeli.

Po pripovedovanju starejšega domačina Antona Brezeca iz Vel. Ubeljskega št. 17, je njegov ded leta 1878 uplenil gamsa na Nanosu, v skupini 4 gamsov, in sicer v kraju Sv. Bric (Votla stena). Kozel je bil težak 70 funtov (ca. 40 kg). Drugi gamsi so se odselili in tako od leta 1878 pa do naselitve 1959 gamsov na Nanosu ni bilo. Roglji tedaj uplenjenega gamsa so danes

gamsjo pravdo), češ ali tuja literatura sploh velja za našo divjad in naše okolje. Mnenja sem, kolikor gre za francosko, švicarsko, avstrijsko in nemško ozemlje, da ne more biti velikih razlik. Saj je končno Slovenija tudi v Srednji Evropi, na področju Alp, kjer so pogoji vsaj približno enaki.

Morebiti mi bo kdo očital, da se moja kritika ne ujema z etiko današnjega lova. Toda še manj se ujema s katerokoli etiko spoznanje, da smo prav lovci krivi, če mnogo teh očarljivih živali v gozdovih segnijo. Še vedno namreč ne izpolnjujemo naloge, ki smo jo prevzeli od narave, ko smo iztrebili veliko mesojedo divjad.

pri najstarejšem lovcu, častnem članu LD Hrenovice, Bernardu Žagarju iz Razdrtega. Ti roglji (desni rogelj snet) merijo 92,40 točke.

Na pobudo Lovske zveze Postojna in v tesnem sodelovanju z Lovsko zvezo Slovenije je bilo poleti leta 1959 spušenih 8 gamsov nad vasjo Strane, na vzhodnem nanoškem pobočju pod »Rjavo steno«, v lovišču Lovske družine Hrenovice.

Gamsi so bili odlovljeni v Kamniških planinah, v gojitvenem lovišču Kamniška Bistrica (sedaj lovišče »Kozorog«).

Izpušteni gamsi so bili 2 kozla in 6 koz:

1 koza — 12 let, 1 koza — 8 let,
1 kozel — 8 let, 1 kozel — 6 let,
2 kozi — 6 let, 1 koza — 4 leta,
1 koza — 2 leti.

Pri izpustu si je najmlajša koza poškodovala vratno vretence in so jo že naslednji dan našli mrtvo.

Najstarejša koza si je med prevozom od Kamnika do Stran snela desni rogelj.

Trop se je več ali manj stalno zadrževal nad vasema Vel. Ubeljsko—Strane (v krajih z imeni: sv. Bric, Votla stena, Divji skedenj in Rjava stena). Trop je vodila najstarejša koza z enim rogljem in ga vodi še danes, kljub njeni starosti 22 let. Lovska družina Hrenovice je sklenila, da je ne odstrelji.

Prvi prsk smo opazovali jeseni po izpustu že zadnje dni oktobra 1959. Naslednjo pomlad so vse koze vodile mladiče. Tudi leta 1960 se je prsk začel že kmalu po 20. oktobru. Stalež oziroma prirastek se je gibal takole:

Lov. leto	Spoml. stalež	Prirastek
1959/60	7 (izpuščeni)	—
1960/61	7	7
1961/62	14	8
1962/63	22	8
1963/64	30	9
1964/65	39	15
1965/66	54	16
1966/67	70	15
1967/68	85	35
1968/69	120	
1969/70	115	
1970/71	87	

Vsako leto, dokler stalež l. 1966/67 ni presegal 85 živali, se je število ugotavljalo spomladi in jeseni v prsku. Pozneje se je s štetjem nadaljevalo, vendar pa zaradi vedno večje in gostejše obraščenosti z drevjem, grmovjem in drugo podrastjo, pa tudi zaradi intenzivnejšega premikanja gamsov v druge predele, ni bilo več popolnoma zanesljivo in se je stalež samo ocenjeval.

Zavedali smo se, da bo nekega dne prišlo do prenaseljenosti in s tem do migracije v sosednje predele, saj je revir, kjer smo gamse spu-

stili, razmeroma majhen (1050 ha). V zadnjih letih se opaža občutna selitev na vipavsko stran, kjer imajo gamsi prav tako odlične živ-

Foto E. Maze: Prvak Slovenije, 121,5 točke, uplenil G. Krivec l. 1950, LD Pogorevc

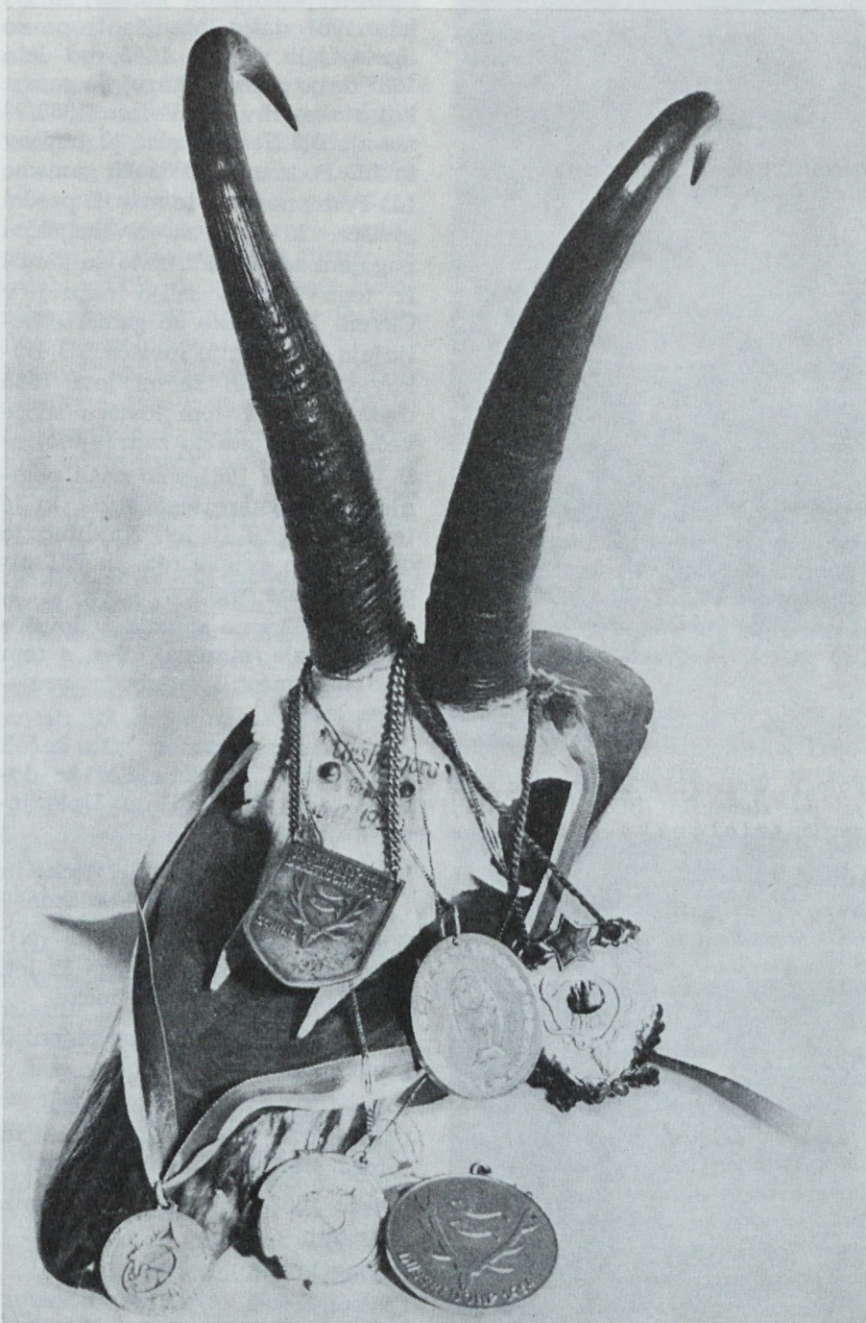

Foto St. Peterlin: *Rapontika* raste na meliščih pod Tičarico

Foto T. Wraber: Iz Zlatorogove krvi je po slovenski ljudski pravljici zrasla triglavska roža

Foto T. Wraber: Kranjski jeglič je prebivalec vlažnih sotesk na Dolenjskem in Notranjskem

ljenjske pogoje, predvsem v zimskem času. Prikazano upadanje staleža od leta 1968/69 dalje se ujema s podatki, ki smo jih prejeli od lovskih družin Nanos in Podnanos (LZ Gorica), ki neposredno mejita na lovišče LD Hrenovice. V loviščih teh lovskih družin so opažali posamezne gamse že od leta 1961 dalje. Manjše trope so ugotavljali v letu 1965, od leta 1967 dalje pa že prikazujejo gamse kot stalno divjad. V letu 1969/70 navaja LD Nanos stalež 20 gamsov in LD Podnanos 20 do 25 gamsov. LD Podnanos ima le manjši predel lovišča, ki ustreza življenjskim pogojem te divjadi, zato se gamsi iz tega lovišča selijo naprej v Čaven. Prav tako se gamsi odseljujejo v sosednje lovišče LD Bukovje, kjer jih že od leta 1965 ugotavljajo. V tem lovišču se že več ali manj stalno zadržujejo.

V jeseni leta 1961 smo našli poginjenega najstarejšega kozla, ki je tedaj dopolnil 10 let. Najditelj je dal trofejo preparirati in žal nimamo ocene rogljev.

Poleti 1962 smo spustili v lovišče enega kozla, starega 7 let, s tem smo nadomestili izgubo v prejšnjem letu.

Z odstrelom gamsov smo začeli leta 1966/67, ko je stalež že dosegel zadovoljivo višino. Uplenjena sta bila 2:

1 kozel, star 6 let, z 90,17 točke in
1 koza, stara 6 let, s 87,40 točke.

Spomladi istega leta je bilo najdeno okostje kozla, starega 12 let. Roglji so dosegli 105,08 točke.

V letu 1967/68 so bili uplenjeni 3 gamsi:

1 kozel, star 5 let, s 97,30 točke,
1 kozel, star 5 let, z 82 točkami in
1 koza, stara 8 let, z 90,80 točke.

V letu 1968/69 je bilo uplenjenih 8 kosov:

1 kozel, star 5 let, z 90,87 točke,
1 kozel, star 5 let, z 81,20 točke,
1 kozel, star 7 let, z 92 točkami,

1 kozel, star 8 let, s 96,35 točke,
1 kozel, star 9 let, z 98,80 točke,
1 koza, stara 4 leta, neocenjena,
1 koza, stara 6 let, s 87,60 točke,
1 koza, stara 7 let, z 88,32 točke.

V lovskem letu 1969/70 je bilo uplenjenih 5 kozlov in 2 kozi.

Lovska družina Nanos (LZ Gorica) je prvega gamsa odstrelila v letu 1968/69: star je bil 10 let, 110—115 točk, teža 38 kg. LD Podnanos je prva dva gamsa odstrelila v letu 1969 in sicer kozla z 98 točkami in kozo s 97 točkami.

Teža posameznih do sedaj uplenjenih gamsov niha med 27 in 39 kg. V desetih letih se je tropič 7 gamsov razvil v številčno zelo zadovoljiv stalež. To dokazuje, da Nanos ustreza življenjskim pogojem gamsov. Naselitev gamsov na Nanosu je bila torej upravičena. Bodoča naloga nas lovcev je, da pravilno gojimo to plemenito divjad in ji zagotovimo nadaljnji razvoj. Posebno paznjo pa moramo posvetiti pravilni izbiri pri odstrelu. S tem bomo zagotovili razvoj krepke in zdrave divjadi z dobrimi trofejami.

Varstvo rastlin – potreba in naloga sodobnega človeka

Katja Toplak

Jesen ni najprimernejši čas za pisanje o rastlinah, ker jih po večini v naravi več ne najdemo. Članek objavljamo predvsem kot odgovor na več vprašanj o zaščitenih rastlinah, češ da naj bi jih (skladno s 4. čl. pravnika o organizaciji lovskočuvske službe) poznali poleg lovskih čuvajev tudi lovci.

Hkrati pa naj bo članek eden izmed prispevkov k akciji varstva narave, v katero se je vključila tudi Lovska zveza Slovenije.

Uredništvo

Hiter razvoj industrije in civilizacije ima v naravi težje posledice, kot se jih zavedamo. Vedno pogosteje beremo in slišimo, da so naša jezera mlakuže gnijočih organizmov, da so naše reke zastrupljene. Industrija z odpadnimi produkti, ki nastajajo pri predelovanju surovin, onesnažuje iz dneva v dan ozračje in vode in s tem vpliva na življenje rastlin, živali in človeka. Propadanje prvotne rastlinske odeje je zlasti močno v gospodarsko razvitih deželah, v Sloveniji je ta problem pereč v bližini rudnikov, industrijskih središč in večjih mest. Truditi se moramo, da bomo našo še dokaj nespremenjeno pokrajino ohranili takšno, kot je in ustavili njeno propadanje. V nekaterih državah imajo varstvo narave kot obvezen učni predmet v šolah. Pri nas pa varstvo narave zapostavljamo in ima premajhno razumevanje ter podporo oblasti. V Sloveniji še vedno velja koncept zavarovanja posameznih rastlinskih vrst. Zahodnoevropske države se bolj ogrevajo za varstvo celih predelov, kjer je zavarovano vse živo in neživo. Počasi prehajamo tudi mi na kompleksno varstvo celih predelov. Velik uspeh je že Triglavski narodni park, ki so ga sedaj še razširili. Pomembni so tudi razni botanični, zoološki, krajinski in drugi rezervati. V Sloveniji je z zakonom zavarovanih 56 rastlinskih vrst (Uradni list LRS, št. 23/1947 in 23/1949). Prepovedano in kaznivo je trganje, izkopavanje, prodajanje in kupovanje zavarovanih rastlin. Ta se-

znam je iz prvih let po vojni. Vanj so vključili poleg resnično ogroženih vrst tudi vse botanične znamenitosti Slovenije. S tem so marsikdaj pritegnili pozornost ljudi, da so trgali in izkopavali rastline, ki jih sami še opazili ne bi. Sedaj pripravljamo nov seznam zavarovanih rastlin. Iz starega seznama bomo izločili vsaj tretjino vrst, ki niso ogrožene zaradi trganja ali izkopavanja. Dodati pa bomo morali nekatere nove, ki v zadnjih letih hitro propadajo. Takšne vrste so zlasti pogačica, arnika, potonika in še nekatere druge. Ponekod so že dosegli delno zavarovanje teh rastlin. Občina v Ilirski Bistrici je izdala odlok, da je trganje potonike prepovedano. Primer je vredne vse pohvale.

Pri nas se zaradi trganja najbolj ogrožene tiste rastlinske vrste, ki jih ljudje najbolj poznajo. O planiki so že marsikaj pisali. Šele z razvojem planinstva se je začel kult te cvetke. Eden od razlogov je tudi čisto praktičen. Posušena rastlina še dolgo ohrani svoj čar. Take planike so včasih predstavljale spomin na vzpone, ki so bili povezani s precej večjimi težavami kot danes. Žičnice nas v nekaj minutah potegnejo na najvišje vrhove, planike pa pozabljene končujejo v knjigah.

Tudi predstavniki sviščev so ogroženi, posebno v tistih predelih, kjer jih je bolj malo (Zasavje, Notranjska) in seveda v bližini žičnic. V Julijskih in Kamniških Alpah raste velikocvetni Clusijev, ki s svojo modrino premami marsikaterega izletnika. »Saj bom samo tri,« se opravičuje. Žičnice pa vozijo v višine vedno več izletnikov in, če bi vsak utrgal samo tri, so to šteвила, ki imajo po tri ničle. Travnik bi bil po nekaj urah opustošen, ko da bi se po njem pasle kobilice. Na Pohorju raste le še na redkih krajih Kohov svišč, ki ima rajši bolj kisljo podlago. Tudi rumeni svišč ali košutnik in panonski svišč sta ogrožena, ker uporabljajo nju-

Foto T. Wraber: V koreninah kranjske bunike so strupi, ki jih uporabljajo v zdravilstvu. Raste po gorskih gozdovih

ne debele korenine za izdelovanje alkoholne pijače encijana. Iz poročil rimskega zgodovinarja Plinija izvemo, da je že ilirski kralj Gentius uporabljal korenine košutnika pri zdravljenju kuge (od tod tudi latinsko ime *Gentiana* za skupino sviščev).

Med najlepše predstavnike naših alpskih rastlin spadajo jegličiči: ru-

Foto T. Wraber: Konec aprila zadišijo ponekod v Polhograjskih Dolomitih in v Zasavju belo rumeni cvetovi Blagajeva volčina

Foto F. Vogelnik: *Clusije v svišč je precej pogostna, lepa cvetka visokogorskih trat*

menocvetni *lepi jeglič ali avrikelj* in rdečecvetni *Wulfenov, Hallerjev* in *kranjski jeglič*. Zlasti avrikelj in kranjski jeglič nemalokrat žalostno končata v človeških rokah. Kranjski jeglič cvete zgodaj spomladi v vlažnih soteskah, ki so prav takrat najbolj obiskane. Tako je v spodnjem delu Pekla pri Borovnici skoraj iztrebljen, zgoraj, kamor zaidejo le redki, pa cvete bujno.

Značilen predstavnik alpske flore v pasu ruševja je *dlakavi sleč ali rododendron*. V Alpah je zelo pogost, raste pa še ponekod na Notranjskem, Dolenjskem in v Zasavju. Podoben mu je *rjasti sleč*, ki ima liste brez dlak in na spodnji strani rdeče rjave. Tega je največ na Pohorju, dobimo pa ga celo ponekod v Julijcih. Sleč je najbolj ogrožen ob žičnicah in visokogorskih cestah, kjer so zeleni ali cvetoči grmički polomljeni in pomendrani kot po hudi uri.

»Tam, kjer *murke* cveto...« poje pesem, ki je ponesla slavo te drobne cvetke v svet. Drobni temno vijoličasti cvetovi so zbrani v gosta glavičasta socvetja, ki prijetno diše po vaniliji in čokoladi. Botanično spada murka med kukavice. Najlepša izmed vseh kukakic, ki ra-

stejo na Slovenskem, pa je *lepi čoveljc* ali *coptec* s kontrastno rumeno škrlatnimi cvetovi. Temu ugajajo senčna rastišča v svetlih bukovih gozdovih in tako ni preveč izpostavljen. Je pa v Sloveniji in po vsej Srednji Evropi, kjer raste, že zelo redek. Drobna semena potrebujejo več kot 10 let, da iz njih zraste nova rastlina, ki zopet cvete. Po lepoti lahko primerjamo lepi čoveljc s katerokoli orhidejo iz tropskih pragozdov.

Zgodaj spomladi zacvete v Polhograjskih Dolomitih *Blagajev volčin*, kratko kar blagajka ali igalka. Prvi jo je našel grof Blagaj na svojem posestvu nad Polhovim Gradcem. Celó sam cesar Friderik Avgust, navdušen botanik, se je na poti v Trst ustavil v naših krajih, da bi videl blagajko. V čast na ta dogodek je dal grof Blagaj postaviti spomenik, ki stoji še danes. Zgodi pa se lahko, da bo spomenik še stal, blagajke pa v teh krajih ne bo več. Vse preveč je Ljubljancanov, ki je ne hodijo le gledat, ampak trgat in ruvat. Nekatera rastišča na Jetrbenku so že opustošena. Med volčimi sta zavarovana še *progasti ali goli volčin* in *dišeči volčin ali jožefica*. To sta majhna grmička, ki imata na vrhu vejic rožnati, močno dišeči socvetji. Latinsko ime za skupino volčinov *Daphne* izvira iz grške mitologije. Zeus je lepo ribičevo hčerko *Daphne*, ki jo je zalezoval Apolon, spremenil v lovorovo drevo. Znani botanik Linné je dal celi skupini ime *Daphne*, ker ima eden od predstavnikov — *lovorolistni volčin* — zimzelene liste, podobne lovoru. Pri nas raste lovorolistni volčin po Notranjskem, najdemo pa ga pozimi celo na ljubljanskem trgu.

Lepotici naših Julijcev *alpska možina* in *rapontika* sta vedno redkejši. Botanično sodi rapontika med košarnice in raste na meliščih pod Tičarico. Do en meter visoko cvetno steblo nosi na vrhu en sam rdečkast košek, velik kot otroška

pest. Veliki zeleni listi so na spodnji strani belkasti. Alpska možina je pogostna zlasti v bohinjskem kotu na Črni prsti. Podobna je osatu, vendar spada med kobulnice, kot npr. korenje. Zgornji ovršni listi so drobno narezljani in postanejo avgusta sivkasto modri. Domačini cvetove odtrgajo in v sredino modrih listov dajo nekaj suhih planik, da imajo okras za vso zimo.

Po vsej Sloveniji sta razmeroma pogosti oranžno rdeča *kranjska lilija* ali *zlato jabolko* in vijolično rdeča *turška lilija* ali *zlati klobuk*. Cvetni listi so pri obeh zavihani nazaj in podobni turbanu, od tod tudi ime »turška«. Cvetovi neprijetno diše po gnilem mesu.

Tudi kraški svet ima svoje lepote in posebnosti. *Jesenček*, ki spada v isto skupino kot pomaranče, ima stebela, zelene liste in cvetove polne žleznihih dlačic. Te dlačice izločajo močno dišeča eterična olja. Najbliže Ljubljani ga dobimo že na šmarnogorski Grmadi. Cvete šele junija, ko naval nedeljskih turistov poneha in je razmeroma varen pred trganjem. Zlasti na izletniških točkah, ki so zelo obiskovane (Slavnik, Nanos, Vremščica), so vedno bolj ogrožene tudi potonike in *narcise*.

Zavarovane so še številne drobne planinske cvetke, ki jih človek le redko ogroža s trganjem. Take so: beli *juljski* in rumeni *kernerjev mak*, *zoisova zvončnica*, *srebrna krvomočnica*, *alpska azaleja*, *triglavska roža*, *triglavska neboglasnica*, *triglavski svišč*, *zoisova vijolica*, *plazeča sretena* in *alpska madronščica*. Vse te vrste uspevajo razmeroma visoko in potrebujejo za svoj razvoj zelo skromne pogoje. Melišča, skalne razpoke in visoke planinske trate jim nudijo vse, kar potrebujejo.

Med zavarovanimi rastlinami so tudi vrste, ki rastejo v močvirjih ali na zelo vlažnih tleh. Večino predstavnikov, kot so mesojeda

rosika, rožmarinka in mahovnica, dobimo na Ljubljanskem barju. Glavni sovražnik jim je izsuševanje. Edina rešitev zanje bi bila, da bi zavarovali celoten kompleks visokega barja in jim omogočili za njihov obstoj pomembno vlago. Razen zakonsko zavarovanih rastlin je tudi še nekaj drugih po-

trebnih človekove pomoči. Vse skupaj je kot na tehtnici. Na eni strani so ljubitelji narave, ki skrbijo in si želijo, da bi ostala narava čim bolj ohranjena, na drugi strani pa tisti, ki vidijo v naravi le vir dobrin. Toda naravi je treba dajati, če želimo, da nam bo vračala!

šega sin bo tudi. Saj pravijo, da lovska kri ne ‚fali‘.«

Toneja so poslali s petnajstimi leti učiti se za peka na Koroško. Izučil se je in postal mojster. V prvi svetovni vojni vsa štiri leta ni slekel vojaške uniforme. Prehodil je Avstro-Ogrsko in Albanijo.

Po vojni pa se je posvetil lovu. Nekaj let je prebil v lovišču barona Borna v Puterhofu (Jelendolu) med jeleni. Potem pa ga je zamikala Jelovica in griči okoli blejskega jezera. Rad je pristal na vabilo hotelirja Černeta-Petrana, svoje čase največjega lovca na Gorenjskem, da pride k njemu za čuvaja.

Tudi s psi je imel veliko veselja. Petran je imel po štiri, on pa vedno po dva — najraje posavske goniče ali jazbečarje. Z njimi sta preganjala zajce po dolini, ki jih je bilo dokaj več kot danes.

Po osvoboditvi je bil dolga leta čuvaj v lovišču Lovske družine Bled in vesten član, ki se je redno

Še enkrat bi bil lovec

Konec poletja sem obiskal pisatelja Toneta Svetino. Sedla sva v čoln in zaveslala proti blejskemu otoku. Som, ki sva ga ujela na vleko, se nama je izmuznil. Pa nič zato. Tone mi je prijetno pripovedoval, kako trdo lovsko šolo je napravil pri očetu, poklicnem lovcu, ki je letos junija praznoval svojo osemdesetletnico.

Pa sem se že odločil, da o njem, kot lovcu po nazoru in življenjskem načinu, napišem nekaj vrstic. Imel sem srečo, da smo se v mraku, ko sva pristavljala vesla h garaži, sešli. Pridrsal je tiho kot senca, s puško na rami, majhen in zgrbljen, sam vase pogreznjen, od nekod. »Pozdravljeni, oče! Od kod pa?«

»Golobe sem čakal na Kozarci, pa so sedli previsoko v Brine. Kaj pa vidva? Kje pa je riba?«

»V jezeru,« ga je zavrnil sin.

Stari lovec Tonej je odložil puško in se pošalil:

»Veste, naš je lani ujel takšnega soma, da je še letos v jezeru luknja.«

»Kako gre pa vam pri lovu?«

»Slabo. Preveč nas je, vsak zajec ima že svojo puško in vsaka riba dve palici. Divjad ima premalo miru. Če je kdaj veljalo, zdaj velja še prav posebno, da je ‚jaga‘ rit naga.«

Sedli smo in srknili kozarček žganja v Tonetovi podstrehi, kjer

mrko zro lobanje vseh mogočih zverin in zverinic, ter se zapletli v razgovor. Tonej pa je povedal: »Naša rodovina smo nekaj sto let nazaj vsi lovci in ribiči. Moj stari oče je bil trden kmet, pa je bil kljub temu za lovca pri blejskih magnatih. Oba brata lovca, eden še poklicni ribič povrh, njihovi otroci lovci, naš je lovec in od na-

»Ne vem, kaj ljudje sploh hočejo. Saj so najlepše stvari na svetu zastonj,« pravi stari Tonej Svetina

udeleževal sestankov in brakad. To je bila edina stvar, ki jo je jemal resno, kajti v cerkev nikoli ni hodil in tudi na druge sestanke ne. Glede ljudi se pa še vedno drži načela: Če komu ne moreš narediti kaj dobrega, mu tudi slabega ne stori!

Lov in lovska tovarišija mu pome-nita vse. Ponosen je na odlikova-nje — znak za lovske zasluge — in tudi na diplomo, ki mu jo je ob osemdesetletnici dala Lovska družina Bled. No, saj je vzgojil lepo število mladih lovcev, ne samo svojega sina, pa tudi za div-jad je skrbel, kar je mogel.

»Oče, kaj ste pa najraje lovili?«
»Vse, kar se premika. Takšni smo pač ‚jagni‘. Najraje zvenjad, travo-jedce sem pa zmeraj štivil.«

Bila so leta, ko je imel Tonej uspe-he. Neko leto je uplenil 29 lisic, pa tudi s kunami je imel srečo, saj jih je v najboljšem letu ujel kar 11, po 4 pa večkrat. Tudi marsikatera vidra mu je stopila v nastavljeno past, saj so se nekoč kar mimo njegove hiše sprehajale k jezeru. Danes pa vidri ne bi nastavil več, ker je vedno red-kejša. Pravzaprav bi jo morali popolnoma zaščititi, je pristavil. To so bila mlada leta, ko je pozimi vse svetle noči prečepel na preži pod kakim kozolcem ali na hruški, zaviti v ovčji kožuh.

»Tudi s sovo uharico sem rad lo-vil, celo Marijo, nekdanjo jugo-slovansko kraljico, je navdušil ta lov. Nekajkrat me je povabila, da sem moral s sovo na Dedinje. Pa sem se ravnine hitro naveličal, in tudi dvornih navad.«

»Kako pa zdravje?« sem ga po-vprašal in se zazrl v njegov raz-orani obraz. Svetle oči so se mu mladostno zasvetile in z roko si je segel v lase, ki so kljub osmim križem le rahlo osiveli.

»Zdrav sem kot dren. Pravzaprav nisem bil nikoli bolan. Včasih me zagrabi v nogo revma, pa si jo s ‚ta pekočo mažo‘ preženem. Pred leti me je podrla smreka, pa ne

preveč. Tudi oči imam še dobre.« Seveda, saj je Tonej še letos ustrelil srnjaka, s kolena čez kobilico in muho na 120 korakov! Tudi prinese ga še sam. Pa ne le srnjaka, tudi gamsa! Njegovo živ-ljenje teče utirjeno pot. Vstaja zgodaj, s svitom, čeprav gre včasih pozno spat, seveda, če se zagovori z lovci v gostilni. Vsak dan gre oprtan s puško in nahrbtnikom na obhod. Če gre dlje in više v poključka pobočja, vzame s seboj samo kruh, zaseko in črno kavo. Pa pipo, da jo prižge, kadar po-čiva.

»Pravzaprav je svet lep. Ustvarjen je, da človek sede in pogleda malo

naokrog po naši Gorenjski. Ne vem, kaj ljudje sploh hočejo. Saj so najlepše stvari na svetu za-stonj.«

»Oče, kaj pa bi napravili, če bi bili še enkrat mladi in bi si morali znova izbrati poklic?«

Nasmehnil se je in globoko po-tegnil iz pipe. Skozi dim so se mu zasmejale oči:

»Še enkrat bi bil lovec.«

»Zakaj pa?«

»Kar tako.«

»Pa hvala za razgovor in še mnogo let na lovskih stezah, oče Tonej!«

Francè Cvenkel

V senci vesti

Nikolaj Lapuh

Svojemu očetu, ki me je učil ljubezni in plemenitosti do divjadi, za njegovo 65-letnico.

Še preden sem začel puščati svojo zoprno človeško sled v sipkem, sladkorjastem snegu, me je zeblo. Nizki, svinčeno sivi oblaki, mesto-ma razkrajajoči se v visoko meglo, so me sprejemali. Veter, leden in hitro noseč ledene mušice v obraz, mi je pel, kadar mi rjul. S sten je pobiral snežno sipo in mi jo nosil v lice. Pripiral sem veke, potiskal roke globoko v žepe, lovil svojo težo. Počasi, pa vendar sem se prebijal naprej. Ko sem zavil za mogočno skalo, sem občutil, kako ubija vetrovo silo. Razbijala jo je, uničevala s svojo ogromno gmoto. Ruševje, ki jo je poraščalo, se je ječe pritiskalo čisto k tlom. Brez-skrbneje sem odprl oči. Po nekaj korakih sem jih zopet hitro priprl. Veter se je zagnal po steni navzdol, še močnejši, zavijajoč, poln peska in ledenih igel. Kot bi me

hotel bičati, odgnati, ne sprejeti v to divje okolje.

Začel sem premišljovati: vrniti se ali posiliti to, kar sem doumel o vetrovem nasilstvu.

Pa je zmagala želja, velika in ne-odložljiva, hrepeneča in strastna: videti gamse od blizu in daleč, tiste mogočne temne gmote, z jasnimi in razblinjajočimi se obrisi. Videti tiste, ki leže, videti tiste, ki stoje pri vrhu skale in jim veter naganja dlako na vse strani.

Z dolžino prehojene poti sem bil vse bolj z mislimi v njihovi bližini. Priti tja, kjer snubijo, ženi-tujejo, svatujejo. Postajal sem nepovabljeni svat.

Čudno prevzet in zamaknjen sem prihajal. Pravzaprav oba. Midva z vetrom. Nenadoma me je zgrabil, porinil in nekoliko dvignil pa zopet porinil proti skali. Malo sem se mu mogel upirati. Pa je popustil in letel naprej krohotač.

Vem, hotel mi je reči: da boš vedel, ti ničé, kako svatujemo tod,

mi močni in veličastni, hrabri in hkrati boječi pred teboj, pa neizprosni in trdi med seboj!

Ko sem si opomogel, sem sedel v ruševje. Čakal sem jih s počutjem majhnega, izrojenega bitja, ki pa kljub temu hoče določati ženine in neveste tistim, ki jim je to najmanj potrebno. Da, prav tisti, ki se je sam najdlje odmaknil od tebe, Narava, tisti hoče urejati tam, kjer je še ostalo urejeno.

Skozi misli sem naenkrat zagledal temne, približajoče se mi gamse. Veliko jih je bilo. Kot svatov na vasi! Premikali so se nemo, veličastno, nekateri razigrano.

Ker sem ničè, sem moral uporabiti pomagalo, da sem jih bolje videl. Motril sem jih skozi grde, dolge črne oči. Tako sem bil videti še pošastnejši, bolj kultiviran in izrojen. Pa sem se tudi še bolj pritislil v vejevje ruševja, da bi čim pristneje, svojemu rodu v splošno navado, odigral svatovsko poslanstvo. Začel sem jih temeljito ogledovati; najti 'pravega'. Jaz že vem, no, mi vsi vemo, kakšen mora biti, da je 'pravi'. Saj sem predelal pravdo o gamsih, saj sem že videl in slišal, kako živahno se ocenjuje in ugiba za mizo... Ob teh in podobnih mislih so se mi močneje približali. Samo globel, dolga črna grapa je bila med nami. To je bila še meja gostoljubnosti svatujočih do človeka. Pa niso vedeli, da imam nekaj v rokah, kar precej daleč vrže smrt. Ob tej misli sem nekako zmagoslavno trdo stisnil produkt razuma med svoje noge. S tem pripomočkom za ubijanje zame grape ni bilo več. Seveda sem iskal najmočnejšega ženina, ne zaničnega svata. Dobro sem vedel, da so sedaj prav najmočnejši pri svojih tropih. Sicer jih ni.

Natanko sem videl, kako jim veter klini dlako v mojo smer. Vlekel se je čez njihove hrbte v moj obraz. Brezskrbno jih lahko motrim, s slo izbiram.

Naenkrat se je izza grebena vrgel orel po pobočju navzdol. Kot spačeni sta bili krili ob premagovanju vetra. Prizadeval si je, da se obdrži in premaga vetrove. Uspeva mu. Izginja v smeri raztreščenega viharnika na drugo stran. Takrat prileti drugi, večji. Pada, potem se dviga, krili nič. Tudi ta izginja za prvim. Pozabljam na gamse pred seboj, mislim na odleteli ptici. Prva se zopet vrača. Tudi druga. Nadaljujeta s svojo igro, premagujeta vetrove, prepuščata se tokovom. Veliki sta. Sta res ptici? Takšni ptici! Ritem leta ponovita še nekajkrat. Potem izgineta. Veter potegne za njima. Izbrisal ju je.

Sneg začinja močneje. Vidim slabše. Zebe me. Pravzaprav je že polovica prstov na rokah premrlih. Na nogah vsi. Naj naznamim s pokom, da je zame vse to končano, da nameravam oditi s svojim plenom? Toda, s katerim? Izbiram. Da — 'izbiram'. Oči plešejo po njih, skoraj tipajo jih. Enajstega sem si ogledal. Ni pravi. Dvanajsti — mlada nevesta — tudi ta ni prava, trinajsti — očitno njena mati, štirinajsti — ta, ta je pravi! Samotar. Barva se nekoliko preliva s črne v rjavo. Glava je bela. Pa vendar barva života. Ta ga izdaja. Roglji. Čedni so, ni kaj! Naj poskusim, predno čisto premrem? Prekleti veter, kako rjove! Zopet mi zaganja bodeče mušice v obraz. Pripiram oči. Skušam se zvaliti v udobnejšo lego. Poskušam s prsti. Trdi in mrtvi so. Kozel je namenjen za skalno škrbino. Hitim. Z njegovo smrtjo si pritisneva lici. Tudi oko mi za hip posodi. Špičasta, pokončna zenica se mu zapiči v zgornji del pleča. Zdajle stoji, miruje, hlastno vleče zimo v svoja pljuča. Takrat pa mrzlo, jedko krikne moja spremljevalka. Bil je poljub, za katerim umiramo. Še vedno je stal. Nisem videl sil, ki sta ga zibali z leve v desno in

Ilustracija J. Beráneka iz knjige Stanka Lapuha »Črni svatje«

nazaj. Hotel se je vzpeti. Samo malo.

Potem sta z vetrom odšla navzdol. Proti grapi. Trop je bil vzdramljen. Ženitovali niso več. V njegovo smer ni planil nobeden, samo navzgor na vse strani.

Počasi sem se dvignil. Ruševje je lovilo moje nerodne korake. Premel sem roki, da si nataknem dereze. Spuščal sem se v globel. Vedno več in več snega. Gazim. Sedaj začinjam v pobočje. Strmina raste, z njo napor. Brezglavo lezem v police. Počasi, ker hitro ne morem. Ne vidim ga še. Vedno teže, počasneje manjšam razdaljo. Nad seboj slišim žalostni glas kavke. Skušam se ozreti v nebo. Vidim, da drobna ptica ni kos vetru. Nese jo. Nekam s seboj. Že vidim temno gmoto, negibno. Čaka me. Pohitim, kolikor morem. Želja in radovednost mi začneta vlivati moči. Padem v rdeče obarvani sneg zraven njega. Zrem v odprte, očitajoče oči. Pogled mi uide k rogljem. Dolgo jih gledam, motrim s svojo vestjo. Roki mi zdrsneta po belih lisah navzdol. Potem ju odmaknem. Pobožam jih še enkrat, večkrat.

Spoznam, kaj sem 'izbral'. Svojo vest skušam prepričati, da sem izbiro uskladiil z znaki, ki sem jih videl na njem. Kaj me je ogoljufalo?

Takrat se je zganilo v meni. Začutil sem, da me je začela vest

preraščati. Težja, mnogo težja je bila od ubite živali.

Šele onstran grape sem nama obema razdelil ruševa vršička. Potem mi je spet vso pot tiščal svojo težo

v mojo vest. Bil je samo svat. Ne ženin.

Potem so se zopet prignali vetrovi. S seboj so nosili snežinke, ki so za menoj prekrile sledi...

je dregnil ženo pod rebra in že je hitro pospravila fižol ter se brez besede zmuznila v kuhinjo. Pri moških razgovorih ni smela nikoli poslušati.

Sedla sta za mizo. Potar je po malem pil in poslušal Prodnikove težave. Precej je že popil, vendar mu še nič pametnega ni padlo na misel. Od časa do časa je živčno zgrbil rumenkasto kožo, okoli oči in na čelu pa se mu je zarisalo tisoč gub. Z roko si je pogladil osivele lase pa spet segel v resasto brado in delal vtis, da silovito premišlja, kar mu razlaga Prodnik.

Prodnik je govoril na dolgo in široko, ko pa je končal, se je zazrl v lisičje oči in čakal. Nenadoma so se gube in gubice raztegnile v nasmeh in mož se je tenko zahihital skozi orumenele zobe in dejal:

»Vročo kašo si si skuhal, Prodnik, da bi je le sam ne pojedel. Pošteno si se šleknil z jezikom. Zimske gore, posebno Gamsove plane, so nevarne brez Andreja. Kaj šele, če lovec opreza pod njimi. Če bi bilo kopno, bi bila tvoja zamisel igrača. V snegu pa boš vlekel sled za seboj in vabil lovca kakor zastreljena divjad volkove. Sledil ti bo in nikoli ne veš, kdaj bo počilo za hrbtom, ali celo, kje te bo zgrabil za vrat. Ta je preveč prevejan, da bi ga pretental, če bi ritensko gazil sneg nekaj časa, da bi mislil, da si prišel na pot in ne odšel s poti. Tako je, Prodnik, v snegu nismo nikoli jagali. Sicer smo počili včasih kakšnega gamsa kar s poti, ko smo spravljali seno iz kôp v dolino. Toda s svojo stavo nimaš mere. Izdal se boš s strelji. Povem ti, težko boš izvlekel celo glavo iz Razora in bojim se zate,« je zaskrbljenim izrazom razlagal dedec, majal z glavo in navajal še mnoge druge razloge nevarnosti. Ko je prebral na Prodnikovem obrazu, da je s slikanjem samih črnih možnosti vzbudil preveč brezupnosti, je obmolknil. Vzel je

Oblak nad prepadam

Tone Svetina — ilustriral Lojze Perko

VIII.

Prodnik je dopoldne še dolgo spal za pečjo. Mati je jezna, ker se je bil privlekel domov šele proti jutru in se zavalil na peč kakor klada, zakurila za peko. Vedela je, da ga z besedami ne bo spravila pokonci in da bi ležal in smrčal vse do kosila.

Prebudila ga je vročina. Nevoljno se je dvignil in začel preklinjati. Prešinila ga je ostra bolečina v glavi. Mati je pridrsala v sobo in ga obsula s ploho očitkov, da bo uničil očeta, ki je star in bolan že navsezgodaj odšel s konjem po drva.

Ni je poslušal. Mrmraje je skočil s peči in odšel na vrt. S snegom si je otrl obraz in hlad mu je povrnil bistrino. Spomnil se je gostilne in začel trezno premišljati. Skoraj žal mu je bilo, da se je širokoustil, toda besede ne bo mogel požreti.

V želodcu mu ni bilo dobro. Vzel je golido, odšel v hlev in si namolzel svežega mleka. Tako si je vedno zdravil mačka.

Ko je snoval, kako bo izvedel svoj veliki naklep, se je spomnil svojega vdanega svetovalca, ostarelega divjega lovca Potarja. Prodnik ni bil edini, ki se je v škripcih zatekal k starcu po nasvete. Mož je bil star že čez sedemdeset, vendar še dokaj krepak in bister. Po postavi majhen in suhljat je delal videz neopaznega človečka, bil pa

je tako zloben in zvit, da mu ni bilo para v dolini. V mladih letih je bil razvpit divji lovec, ki so se ga bali vsi njegovi pajdaši in lovci zavoljo njegovih zvijač in brezobzirnosti. Pred petnajstimi leti pa mu je padajoče drevo zdrobilo nogo v gležnju. Od tedaj je bil priklenjen na dolino, na svojo skromno bajto in nekaj rjuh zemlje, na katerih je pridelal nekaj krompirja. Žena pa mu je pasla tri koze kar na srenjskem.

Svoje neizživete strasti in neizrabljeno energijo je sproščal, ko je mladim fantom pripovedoval svoje bogate izkušnje z lovom in ženskami. Pravzaprav je Prodnika vzgajal on. Dolga leta je skrivaj zahajal k njemu, čeprav so mu doma strogo prepovedali. Po njegovih nasvetih je krotil in vodil divje lovce, položil marsikatero od deklet in nazadnje osvojil tudi Jano. Skrit se je šel na njegovo pobudo in tudi ko je s pasom pretepel Jano, je posnemal Potarjevo navado. Edino divji lov z veliko skupino, ki se je tako klavrno končal, mu je mož odsvetoval in zato se Prodnik od tiste polomije še ni pri njem oglasil.

S steklenico žganja in zavojem suhih klobas pod pazduho je prišel Prodnik pod strgano Potarjevo bajto. Zadovoljen je bil, ker se je kadiilo iz dimnika, kar je pomenilo, da bo dobil moža doma. Z ženo sta za pečjo prebirala fižol. Ko je Potar zagledal zavoj pod pazduho,

mačkov pajkelj, nabasal pipo in se začel sprehajati od peči do majhnega, z železnimi križi zamreženega okna.

Prodника je objelo malodušje, ko njegov prevejani svetovalec ni imel pametnega predloga, kako bi ukanil Andreja. Potar je spraznil skoraj pol steklenice žganja, ki mu je pognalo kri v glavo, preden so se mu misli začele odmotavati. Predlagal je, da Prodnik dobi divjega lovca, ki bi istega dne odšel v strmine v nasprotni smeri koč in bi tam zjutraj navsezgodaj začel streljati. S tem bi pritegnil pozornost lovca, ga povlekel za seboj, medtem pa bi Prodnik napravil pokol v Razoru. Toda pajdaša, tega pa Prodnik po vsem, kar je bilo v gostilni, ni upal dobiti, kajti stavil je, da bo šel sam v Gamsove plane.

Preden pa je Potar pogledal steklenici v dno, je našel imenitno rešitev, ki mu je seveda prišla na misel že prej, vendar je ni maral. povedati, ker je užival, ko je mučil Prodника in z brezizhodnostjo mehčal njegovo trmo. Zakrehal je in udaril fanta po plečih.

»Vem, kako bi ga ukanil, če si upaš.«

»Upam,« je dejal Prodnik.

»Potem pa poslušaj. Pojdi v Razore skozi Rogov steber. Na terasah pred vhodom v prepadno polico pa mu med zadnjimi macesni nastavi past. Šel bo za teboj, se ujel in zmrznil,« so se mu usta razlezla v satanski nasmeh.

Prodnika je sprva zabezlo po hrbtu, potem pa mu je misel postala všeč. Smejal se je s starcem, vendar je takoj izrazil pomislek, da nima tako močne pasti, ki bi za gotovo obdržala človeka.

»Seveda je nimaš in tudi nihče drug v dolini je nima. Ima pa jo Potar. In tudi nikomur drugemu je ne bi dal. Ti si mi doslej vse dobro plačal in znal biti tiho, kar sem ti svetoval, zato ti jo dam.«

Zadovoljno je odšvedral na podstrešje, kjer mu je založena s šaro

Prodnik je bil osupel in navdušen, ko jo je mož sprožil in sta jekleni čeljusti udarili skupaj...

že desetletja rjavela težka past medvedarica z dolgo, močno verigo. Pred štiridesetimi leti jo je skoval kovač iz posebnega jekla. Vanjo so ujeli medveda klateža, ki je dve leti pobijal drobnico po planinah. Ujet je vse razril in polomil grmovje okoli pasti, toda rešiti se ni mogel. Zjutraj so ga pobili s koli in sekirami.

Potar je prinesel past v izbo in jo vrgel na tla. Prodnik je vstal in z zanimanjem ogledoval veliko stopalko. Ostre zobate čeljusti so močno porjavile, dva loka izredno močne vzmeti pa sta se bočila kot zasmehljivi ustnici. Zaman se je trudil z nogama in rokama, a pasti ni mogel nastaviti. Potar se mu je hihital in ga poučil, da sta za nastavo potrebna dva moža s posebnim drogom. S skupno močjo sta nastavila past,

jo zavarovala, potem pa očistila prah in rjo ter jo namazala z mastjo. Potem sta jo preskusila. Prodnik je bil osupel in navdušen, ko jo je mož sprožil in sta jekleni čeljusti udarili skupaj tako silno, da so se zobje globoko zagrizli v palico.

»Kogar bo zgrabila, adijo z njim. Zjutraj bo mrzel, spomladi ga bodo zasuli plazovi, dolina pa ga bo pozabila,« je zakrehal mož in si nabasal pipo.

Prodnik je bil zadovoljen. Past in nasvet je dobro plačal z denarjem, prevejanemu divjemu lovcu pa je obljubil še žganja in mesa.

Preden je Prodnik zadel na rame v vrečevino zavito, že napeto past, se je mož ozrl v nebo in nekajkrat poduhal z orlovskim nosom v zrak.

Napovedal je sneg v dveh dneh in svetoval Prodniku, naj se takoj odpravi v goro, če noče zgubiti stave, ker da se bodo gore zameglile. Megla okoli novega leta pa drži tudi po nekaj dni in imajo lovci zato zavezane oči.

Past je Prodniku vrnila pogum in

zaupanje. Pomahal je Potarju v pozdrav in zavil skozi gozd proti domu. Ozrl se je h goram, ki so se kopale v medli luči bledega sonca. Odločil se je, da bo že proti večeru odšel v Razore.

(Se nadaljuje)

Po lovskem svetu

Nove smernice za gojitev srnjadi na Hessenskem v Nemčiji

Po »Die Pirsch«, 13/70 — M. Š.

Izdala jih je zvezna deželna Hessenska in jih bo začela uveljavljati s 1. aprilom 1971. Ta navodila upoštevajo sodobna biološka dognanja znanosti in izkušnje lovskega gospodarstva. Gojitev naj se posveča živali v celoti, prvenstveno naj odločata njena telesna moč in zdravje, ne pa rogovje. Temeljna pogoja za tako gojitev pa sta: zadostno velik gojitveni okoliš in opredelitev staleža po starostnih razredih.

Ker bo morebiti treba tudi pri nas kreniti v podobno smer gojitve, povzemam glavne smernice teh navodil:

Namen gojitve je vzgoja in ohranitev zdravega in številčno ustreznega staleža srnjadi, ki je v skladu predvsem s poljedelstvom in gozdarstvom.

Gojitveni okoliši naj zajemajo lovišča lovskih društev s podobnimi življenjskimi pogoji za srnjad in naj obsegajo vsaj 5000—10 000 ha. Štetje srnjadi se vrši v loviščih pridruženih lovskih društev po številu in spolu srnjadi in sicer spomladi (štetje poleti nima pomena). Ugotovljeno število služi planu za odstrel, ki ga določijo

pridružena društva na sestanku pred začetkom lovne sezone po svojih zastopnikih, in ki se potem ustrezno in sorazmerno porazdeli na posamezna lovišča. Pri tem je treba upoštevati in izravnati morebitna dvojna štetja divjadi. Prav tako je treba sorazmerno upoštevati morebitno prehodno srnjad. Na teh posvetih se tudi določi življenjskim pogojem ustrezen stalež. Navodila navajajo: 4—5 srnjadi ob neugodnih pogojih oz. če so zraven še druge vrste parkljaste divjadi, 6—8 v normalnih razmerah, 9—10 v zelo ugodnih pogojih.

Spolno razmerje 1:1 daje najugodnejši odnos med letnim prirastkom in celotnim odstrelom ter zadovoljivim številom močnih srnjakov. Presežek ženske srnjadi se izravna v triletnem odstrelnem razdobju. Letni prirastek mladičev določa celotni letni odstrel, ki se veča ali manjša po ugotovljenem staležu, če je ta prevelik ali premajhen. Če nimamo dovolj zanesljivih podatkov, določimo — po pravilu — prirastek s 100 % od 1. aprila ugotovljenih rodni srn.

Zrelostna starost srnjadi — ko zginejo mladostni znaki — je med izpolnjenim 4. in 8. letom. Zakrnavanje rogovja se na splošno začne po 7. letu življenja. Najmanj do te starosti imajo srne zdrave mladiče. Zreli za odstrel so srnjaki in srne, stari 6 let.

Starostni razredi v hessenskih navodilih so:

Za moško srnjad: a) mladiči, b) enoletni srnjaki (lanščaki), c) dveletni in starejši srnjaki.

Za žensko srnjad: a) srnice-mladiči, b) srne mladice (enoletne), c) zrele srne.

Zgradba starostnih stopenj v staležu srnjadi je pogoj zadostnemu številu močnih srnjakov za odstrel in jamstvo za zadostno število starejših izkušenih srn. Zato je treba z odstrelom krepko poseči v najmlajša starostna razreda, to so mladiči in enoletna srnjad. Pri srnjakih močneje posežemo med enoletnike kakor med mladiče-srnjačke, ker pri enoletnih že lahko vršimo izbor. Pri ženski srnjadi to ni mogoče in zato sežemo močneje po srnicah mladičih in ne med enoletne srne.

Temu ustrezno tudi planiramo in določimo odstrel:

mladiči-srnjački	20 %
enoletni srnjaki	40 %
dveletni in starejši srnjaki	40 %
mladiči-srnice	35 %
srne mladice	25 %
zrele srne	40 %

Plan odstrela za triletno obdobje se sleherno leto dosledno izvrši za mladiče-srnjačke, za enoletne srnjake, za mladiče-srnice, srne mladice in zrele srne. Le za dveletne in starejše srnjake sme biti odstrel manjši in se naslednje leto nadoknadi, če so srnjaki zaradi hude zime postavili šibko rogovje.

Poginula srnjad se vračuna v odstrelni plan in se zguba med lovišči družin v okviru gojitvenega okoliša ustrezno izravna, zlasti če je kako lovišče posebno močno prizadeto od prometa, ker se ta izpad

iz sosednjih lovišč navadno izpopolni.

Gojitveni (izbirni) odstrel se vrši po sledečih načelih:

Od mladičev-srnjačkov odstrelimo pozno poležene, slabotne in bolehe. Če je takšnih več, kakor jih predvideva odstrelni plan, odstrelimo te namesto enoletnih srnjakov.

Od enoletnih odstrelimo predvsem gumbarje, bolehave in telesno šibke. Če je teh več, kakor jih določa odstrelni plan, jih odstrelimo namesto dveletnih in starejših. Če izredno slabotnih v tej starostni stopnji ni, odstrelimo enoletnike, katerih rogovje je normalnemu razvoju te starostne stopnje zaostalo. Odstrel enoletnih gumbarjev se po možnosti izvrši čimprej v začetku lovnega časa, da teh ne bi proti koncu lovnega sezone zame-

njali z izredno močno razvitimi mladiči-srnjački.

Od dveletnih in starejših srnjakov (posebna previdnost pri odstrelu mlajših) puščamo predvsem dve, triletne z mnogo rogovne mase, čeprav razvejanost parožkov ni lepa ali zaostaja, ali so stebila ozko postavljena. Odstrelimo izrecno tenkostebelne, zakrčljane ali povsem iznakažene. Pravilo pri tej starostni stopnji je, da bolj odloča masa rogovja in manj napake v rogovju. Če v kakem staležu manjka zrelih srnjakov, je bolje, da posežemo bolj med mladiče-srnjačke in enoletnike.

Od mladice-srnic odstrelimo predvsem slabotne in pozno poležene. Od srn mladice po možnosti odstrelimo šibke v postavi.

Od zrelih srn odstrelimo šibke, prestare, pozno polegajoče in ja-

love. Nikakor ne smemo odstreliti mladičem vodeče srne.

Na splošno naj velja pravilo, da bolno srnjad odstrelimo ne glede na plan odstrela in da odstrel vršimo na posamičnih lovih, ne skupnih. Plan gojitve pa mora seveda zajemati tudi vse druge dejavnosti za pravilno in smotrno upravljanje z gojitvenim okolišem oziroma s pridruženimi lovišči.

Letni pregled trofej ima predvsem poučen namen in je kontrola gojitvenega uspeha. Zaradi pregleda je treba trofeje razporediti skupaj za vsako lovišče po starostnih stopnjah in sicer enoletne spodaj, 2—3-letne nad temi, 4—5-letne v tretji vrsti in 6-letne ter starejše v najvišjih vrstah. Pri tem pregledu se ugotavljajo in pojasnjujejo tudi napake pri odstrelu.

Foto C. Pogačar: Na krožnem lovu

Lovski oprtnik

Od pripeljanih 12 živali iz Miema v Italiji cenimo letos stalež na 60 glav. Med samci nosijo nekateri res kapitalne polžaste rogove. Sicer so pa tudi na splošno živali v odlični kondiciji.

Izvršili smo tri gojitvene odstrela. Vse tri smo prodali tujim lovskim gostom. Italijanska gostja je bila leta 1968 upleniteljica ovna s 182 točkami. Gost iz Belgije je uplenil lani ovna s trofejo 202,5 točke. Letos pa je gost iz ZR Nemčije uplenil ovna, ki smo mu namerili 192 točk. Na razstavah trofej muflonjim rogovom od 185—195 točk podelijo bronasto, od 195—205 točk srebrno, nad 205 točk pa zlato kolajno. Doslej najmočnejši uplenjeni muflon v Jugoslaviji je ocenjen z 219,90 točke.

Vsi trije ovni so bili odstreljeni zaradi nepravilne rasti rogovih krivin. Prvemu stara roga rasla v vrat, obema drugima pa po eden v čeljust. Tudi v naslednjih letih bomo odstreljevali samo iz gojitvenih razlogov, dokler ne bo v vseh navedenih loviščih primeren stalež. Računamo, da bi v naslednjem gojitvenem obdobju (petletni načrt 1973 do 1978) lovske družine

lahko na širšem območju planirale odstrel.

Preko zime muflone izdatno krmimo. V ta namen je zgrajenih skupno 9 velikih krmišč za pokladanje sena in žita. V zadnji zimi smo pokrmili preko 3000 kg sena in 1000 kg žita (ječmen, koruza). Solnice so postavljene v bližini krmišč, pridno pa mufloni obiskujejo tudi solnice, namenjene srnjadi; teh je samo v lovišču Šmohor 52.

Poleti se mufloni radi pasejo na košenicah, ki ležijo do 700 m nad morjem, s prvim snegom pa se spuščajo nižje h krmiščem. To je lepa divjad, čudovita za opazovanje na paši, ob počitku, zlasti še ovnov v borbi ob parjenju. Je pa pozimi odvisna od pomoči lovca, ker bi brez zimskega krmiljenja propadla.

S kolonijo muflonov na Šmohorju in pozneje pod Uršljo goro (LZ Maribor) smo vnesli v revirje na Štajerskem avtohtonega muflona s Sardinije, od koder je naše živali pripeljal v Miemo prof. Baldacci iz Pise. Ne bi bilo prav to kri mešati z brionskimi mufloni, ki so svoj prostor že dobili v Kamniški Bistrici, na Šmarni gori in drugod. Do mešanja med temi živalmi

bo itak še prehitro prišlo, saj ima muflon izredno obširen okoliš »potepanja«.

Največ škode na muflonih (naraščaj) naredijo potepuški psi. Kjer hočejo gojiti muflone, morajo potepuške pse držati na kratko z vsemi sredstvi. Tudi cestni promet je v koloniji na Šmohorju zahteval prvo žrtev. Vodečo ovco je pobil avto sredi avgusta na cesti Šmarjeta—Hrastnik.

Nekateri menijo, da mufloni ne grede skupaj s srnjadjo. To ni res. Res pa je, da vsaka vrsta divjadi zahteva svoj življenjski prostor in tam, kjer bodo mufloni, bo manj prostora za srnjad. Mnogokrat sem opazoval muflone, kjer se je pasla tudi srnjad in nikoli nisem videl, da bi mufloni srnjad preganjali.

Na Šmohorju je tudi nezmanjšana stalež divjih prašičev, kakršen je bil pred naselitvijo muflonov.

Osebnostno menim, da so mufloni divjad, ki jo je vredno gojiti po štajerskem hribovju kakor tudi drugod po Sloveniji. Zahteva pa dosti prizadevanj in truda lovcev, kar je poplačano z lovskimi užitki in s finančnimi uspehi v družinskih blagajnah, saj se dajo trofeje drago prodati petičnim tujim gostom.

Jože Kuntarič

Učinek izstrelkov pri nesrečah

Američani imajo statistiko za svojega konjička, pa so tudi glede tega zbrali koristne podatke. Tako povzročajo strel s šibrami daleč

Mufloni

Mufloni, ki smo jih leta 1964/65 naselili na Šmohorju nad Laškim, dobro uspevajo. Po dosedanjih opazovanjih lahko sklepamo, da smo za njihovo življenje izbrali primerno okolje. Imajo primerna gozdna stanišča z obilico grmovnega sloja in dosti starih redkih sestojev bukve in jelke. Geološka osnova tem rastiščem je bogat humus, iz katerega gleda mnogo pečevja. Sončna pobočja so strma, da z njih zdrsi sneg ali ga pobere sonce.

Področje v trikotju Celje—Zidani most—Trojane naj bi bilo njihov glavni življenjski prostor. To se že uresničuje. Mufloni so stalna divjad v loviščih LD Rečica pri Laškem in LD Griže, prehodna pa v loviščih lovskih družin Dol, Hrastnik, Prebold in Tabor. Od družin Trbovlje, Zagorje, Čemšenik, Trojane nimamo podatkov.

Foto D. Predan: Šmohorski mufloni

pogostejše nesreče kakor krogla s centralnim vžigom. Pri tem nastane vprašanje, koliko je šibreni strel nevaren, to je, kako poškoduje oziroma usmrča na razne razdalje. Ugotovili so, da ima šibreni naboj do 12 metrov razdalje, ker je snop še tesno skupaj, porazen učinek na telo, rane so velike kakor tudi pohabitve, večkrat smrt. Pri streljih iz neposredne bližine sta debelina šiber in zadržka cevi brez pravega pomena. Pri razdalji do pol metra ne vdvo v rano le šibre, temveč tudi čep in smodnikovi plini ter pri zadetkih v glavo ali telo povzročijo takojšnjo smrt. Pri streljih do treh metrov lahko vso zadeto ploskev pokrijemo z dlanjo roke. Do 50 metrov imajo šibre glede na njihovo debelino še razmeroma dobro prebojno moč in lahko resno ranijo. Saj je to domet še učinkovitega strela. Pri oddaljenosti 200 metrov in več prebojna moč toliko upade, da šibre prestreže obleka oziroma mišičevje, vendar so občutljivi telesni deli (npr. oči) še ranljivi. Pri tem pa ima debelina šiber odločilno vlogo, saj celo šibre 2,5 mm (št. 12) lete 200 metrov daleč in še več, če so izstreljene pod kotom blizu 30°. Vse drugače je pri tej razdalji s šibrami 3,5 ali celo 4 mm (št. 8 in 6), ki lete dvakrat dlje in lahko povzročijo resne rane. Zaradi menjave smeri v letu so posebno nevarni odbojki. Sklep iz tega bi bil, da zavoljo varnosti uporabljajmo drobnejše šibre, zlasti v gozdu ali ob zmrznjenih tleh. V takih primerih opravimo prav tako s šibrami 2,5 in 3 mm, na perjad pa sploh. Seveda z brezhibno puško in brezdinimi, pravilno polnjenimi naboji. Pri tem je treba vedeti, da se svinčene kroglice raje odbijejo kakor sodobne hitre kroglice, ki se ob udarcu ob predmete (tla, veje) razlete. Toda moderne visokozmogljive kroglice, pri katerih zadnja polovica ostane cela, ali celoplaščne, so za ozadje silno nevarne, čeprav so že prej prebile živalsko telo.

Kroglice odbojke so zlasti pri skupinskih lovih še posebej nevarne, ker je smer odboja povsem nepreračunljiva. Domet malokalibrskih risanic je okoli 1600 metrov pod izstrelnim kotom 24 do 27°. Domet lovskih risanic — odvisno od začetne hitrosti, kalibra in oblike kroglice — je poprečno 5000 metrov pod kotom 30—40°. Domet pištol pod izstrelnim kotom 17—27° je med 1200 in 2100 metri. Zanimivo je, da žepna pištola 7,65 mm prebije 12 cm debelo jelovo desko ali prestreli človeško glavo ali trup v tri četrt primerih. Po statistiki se zgodi čez polovico nesreč z malokalibrskimi risanicami, od katerih imajo glavni delež samopolnilne, od teh pa prednjačijo .22 long-rifle tudi z odbojki. Kadar imamo puško v rokah, je koristno, če pomislimo na vse tukaj napisano.

M. Š.

Naboj za srnjad, kaliber 5,6 × 50 R Magnum

Industrijske tovarne Karlsruhe AG poročajo, da je na trgu že naboj kal. 5,6 × 50 R Magnum s 4,1 g težko koničasto kroglo z delnim tomбак plaščem — nasproti prejšnji koničasti, le 3,24 g težki krogli s celim ali delnim plaščem. Za primerjavo glej spodnjo tabelo! Zadeta moč tega naboja na 200 m je praktično enaka zadetni moči naboja .222 Rem. s 3,24 g težko kroglo na 100 metrov. Najugodnejša pristrelna razdalja s strelnim daljnogledom je 190 metrov. Lovska praksa je pokazala, da se srnjad, zadeta s to kroglo, v največ primerih na mestu zgrudi, ob majhnem uničenju mesa. Podrobne balistične podatke dajejo: Industrie — Werke Karlsruhe AG, D-75 Karlsruhe, Postfach 3409.

M. Š.

Hudolinova gostilna v Dragi pri Borovcu, kjer so od l. 1941 imeli zatočišče prvi partizani in aktivisti. Zadnjega maja 1942 so jo požgali Italijani. Pred hišo lovec Anton Hudolin

Dvaindevetdesetletna Marija Hudolin pripoveduje o gozdu, divjadi in lovcih na Kočevskem

Rojena je bila v Malinišču pri Osilnici. Pred dvainšesetdesetimi leti se je poročila v gozdni zaselek Draga pri Borovcu, ki leži nad vasjo Belica (825 m). Draga je imela le dve hišni številki, Hudolinovo kmetijo in logarnico. Bila je sredi znanih borovških pragozdov, z obilico divjadi in mnogimi lovci.

Dragarsko teto Mico sem obiskal na dan njene dvaindevetdesete pomladi in ji zaželel vse najboljše. Poznam jo od svojih otroških let, v NOB in do današnjih dni sem se vedno rad k njej zatekel in se pogovoril o tem in onem.

Ta bistrumna žena z izrednim spominom in natančnostjo je bila pravi leksikon dogodkov in zanimivosti. Kakor ponavadi sva se tudi tokrat največ pogovarjala o gozdu, divjadi in lovu. Iz njenih izvajanj povzemam nekaj podatkov, ki jih bodo z zanimanjem prebrali zlasti lovci na Kočevskem:

Ko je pred dvainšesetdesetimi leti prišla v Drago, so bili vse naokrog sami temni gozdovi in pragozdovi, zlasti jelke, smreke in bukve. Gozdnih poti ni bilo, razen tistih, ki so povezovala e naselja. Na Medvedjuku pa so že sekali gozdove. Tam je bila Pušadinova žaga. Ta je imel veliko gozdno pravdo z Auerspergom. Pravdo je izgubil in tako je žaga propadla. Sele po prvi svetovni vojni so tod pričeli sekati pragozdove, ki so se ohranili skoraj

Naboj	Krogla g	V ₀ m/s	E ₀ kpm	V ₁₀₀ m/s	E ₁₀₀ kpm	V ₁₅₀ m/s	E ₁₅₀ kpm	V ₂₀₀ m/s	E ₂₀₀ kpm
.220 Rem.	3,24	974	157	812	109	740	91	673	75
5,6 × 50 R	3,24	1072	190	888	130	810	108	738	90
5,6 × 50 R	4,1	983	202	838	147	776	126	718	108

do druge svetovne vojne. V gozdovih je bilo tudi v sončnih dneh temno in hladno. Drevje je bilo nena- vadno debelo. Vse je bilo kakor v pravljici.

Divjadi je bilo veliko, zlasti srnjadi. Kamor je šla, je videla srnjad, tudi cele trope srnjadi. Čeprav je imela kmetijo sredi gozdov in pragozdov, ni bilo od divjadi velike škode. Srnjad jim ni delala škode. Jele- njadi je bilo malo, ni prihaja- la na njive in videla je ni nikoli.

Tudi medvedov ni bilo ve- liko. Toda medved je ob- časno prišel na oves. V sedemnajsti liniji (gozdnem odd.) je imel brlog. Njen mož je vedel za brlog, pa ni

hinjo. Dal se je prijeti. En- krat so mu v naši kuhinji lovci z vrvice merili rogova. Bila sta dolga čez meter. Koze so pobegnile, ko smo prišli blizu. Vsaka je pole- gla po enega mladiča. Na njivah okoli hiše in v pla- ninah sem videla po deset ali več teh živali, ki so se pasle. Lovci pa so pripove- dovali, da so »košorogi« (ko- zorogi) tudi na Krempi in v planinah nad Ribjekom in Bosljiivo loko.

Nekoč je bil naš udomačeni »kameniti bik« odšel čez planine v vas Čačič pri Osilnici. Tam so ga prive- zali, pa se je odtrgal in se vrnil. Pozneje je odkolo- vrtil nad Gotenico, kjer je zaglavil. To pa se je zgo-

o muflonih. Jože Kalčič iz Belice je namreč ob ovčji čredi blizu vasi Bezgarji po končani prvi svetovni vojni videl zadnjega muflona. (Kalčič še živi.) O muflonih Dragarska teta Mica ni ve- dela ničesar.

Povprašal sem jo tudi, če ve kaj o risu, ki ga je videl po prvi svetovni vojni Jože Šercer iz Papežev v Belih stenah. Starka se je popra- vila v postelji in jela vneto pripovedovati. »Risi so bili v lovišču. Nekega leta so nam obrodile slive. Po Vseh svetih sem šla z mojim po- kojnim možem Petrom nav- vsezgodaj v Ravne. Izposo- dila sva si kotel za žganje- kuho in kad za ohlajevanje. Vse to sva nesla proti Dra-

Kot mlad lovec sem se po- čutil še posebej počaščena- ga, da me je takratni zakup- nik lovišča povabil na lov, na katerem so bili po večini starejši lovci. Dan je bil res, kakor sem si ga želel, son- čen in ne prehladen. Ker se mi je prva želja izpolnila, sem računal, da se mi bo tudi druga. Vodja lova me je odredil za desnega sprem- ljevalca pogona. Na križi- šče gozd-polje je vodja lova določil izkušenega starej- šega lovca — Čeha po rodu. Ko se pomikamo naprej, opazim, da je stojišče, kjer naj bi stal ta lovec, prazno. Ker je bilo stojišče važno, ga zastavim sam. Pogon je šel naprej, pa zaslišim klic gonjačev: »Srna naprej, srna na desno, srna v grapo!« Torej naravnost proti meni. S puško pri licu in prstom na sprožilcu nestrpno ča- kam. Začne se majati grmi- čevje in pokaže se konica levega uhlja, čez čas zagle- dam teme glave, ki se čez trenutek skrije in zopet po- kaže. Še malo, grmičevje preneha in pokaže se — gla- va in za njo postava — lovca. Repetirka mi je sko- raj padla iz rok, ves sem zatrepetal, težek — vendar radosten vzdih... Ta lovec je namreč nosil siv klobuk z zataknjeno jerebičjo pe- rutjo, kar je na daljavo iz- gledalo kakor glava in srni- no uho. Ko je lovec prišel do mene, sem bil še ves bled in sem trepetal. Videl je, da ni nekaj v redu, pa me vpraša. Najprej sem mu odvrnil, da bi mu najraje eno primazal, potem sem mu zadevo obrazložil. Mir- no mi odgovori: »Pa uvek moraš videti, na što pucaš — vrag ne spii, on uvek radi!« Ta razburljivi doživljam mi je lovski dan docela pokva- ril. Vedno ga imam pred očmi in večkrat sem ga na- šim lovcem že povedal, se- daj sem ga pa še napisal. Naj si mladi lovci, kakor sem bil tedaj jaz, zapomni- jo, da je previdnost mati modrosti. V takih primerih je res važen »dober po- gled«.

hotel nikomur povedati za medvedji dom, saj je bilo medvedov malo in bi ga lahko kdo ustrelil. »Tvoj stari oče, Blaž Turk iz Be- lice, je bil strasten lovec. Bil je zakupnik lovišča. Pred sedemdesetimi leti je blizu Drage — med Veliko in Malo Presko — v Ključu nad Belico ustrelil velikega gamsa. Tehtali smo ga. Gams je imel nad 50 kg. Bil je kozel.«

Tudi »košorogi« (kozorogi)* so bili v lovišču. »Pokštajn« (Steinbock) so jim rekli. Potem je firšt iz Brige dal pripeljati kozla in dve kozi. Spustili so jih na Dragar- skem vrhu. Koze so bile plahe. Kozel, ki smo mu dejali »kameniti bik« pa je bil zelo krotak in velik. Prišel je tudi v hišo in ku-

dilo takole: V gozdu sta bila delavec in logar. Delavec je zagledal »kamenitega bika«. Strašno se je ustrašil in klical logarja na pomoč. Logar je imel puško. Dela- vec je vpil, da vidi vruga, hudiča, ki da je prišel po njega. Logar je bil v bližini. Delavec se je stiskal za de- belo bukev in kričal. Seve- da je logar »hudiča« ustrelil. Potem pa so ga kazno- vali. Leto dni ni smel no- siti puške, ker je ustrelil »kamenitega bika«.

Na Malem vrhu (971 m) nad Belimi stenami so za »košo- roge« zgradili krmišče. Zgradil ga je tesar Hrebčki Janez iz Osilnice, logar Vi- dervol pa jih je hranil. Po prvi svetovni vojni je bil Vidervol premeščen v Gote- nico. Za njim je prišel Pe- čaver, ki je naprej krmil te živali. Ostanki tega krmišča so se ohranili skoraj do druge svetovne vojne. Da bi Auersperg pred drugo svetovno vojno spustil še tri živali, se ni spominjala. Pred 10 leti je lovec Peter Ožbolt zadnjič prav tu vi- del kozoroga.

Prišla sva na Tratile. Ris se je oglasil s svojim u... , u... , u... Nisva vedela, kaj je. Potem se nama je približal. Se okrog dva ki- lometra sva imela do doma po divjem gozdu. Ris naju je spremljal na vsej poti, prav do doma. Povedala sva logarju Pečaverju. Vzel je puško-kapslarico in šel za risom tja nad Gotenico, kjer je ris krenil v stene. Tedaj je bilo zapadlo nekaj sve- žega snega. Pečaver se je ponoči vrnil domov brez risa.«

Potem je pripovedovala še to in ono iz svojega življe- nja in dela. Imela je devet otrok, v hlevu 10 do 15 glav govedi, po 20 in več ovc, prašiče in drugo. Živeli so na samoti, lepo, složno in mirno, dokler jim niso zad- njega maja 1942. leta Itali- jani požgali domačijo, odpe- ljali zeta Jožeta, nje pa pu- stili sredi gozda brez vsega. Italijansko ofenzivo so pre- živeli v gozdu. Pozneje so se zatekli na Dolnjo Brigo, po vojni pa v Banjo loko in končno v Kočevje, kjer je Marija Hudolin letos 24. ju- lija umrla.

Dovolilnice za lovljenje ptic pevk neveljavne!

Znano je, da Prirodoslovni muzej v Ljubljani oz. njegov ornitološki oddelek izdaja posebne dovolilnice oz. izkaznice za lovljenje ptic za obročkanje. Ker pa je bilo ugotovljeno, da nekateri imetniki teh izkaznic le-te zlorablajo, je Prirodoslovni muzej sklenil začasno prepovedati vsak lov teh ptic in so zato vse zadevne izkaznice oz. dovolilnice neveljavne.

Prav je, da to vedo vsi lovci, še posebej člani Gorske straže, ki naj vsak tak lov preprečijo oziroma ga prijavijo.

Vsi vemo, da imajo ptice in sploh živali čedalje manj pogojev za obstoj, potem pa še mrharji pristavljajo lonček.

I. Božič

Vprašanja – odgovori

Lovišče in revir

Vprašanje:

Iz razgovorov s svojimi lovskimi tovariši sklepam, da mnogo lovcev ne razlikuje pojmov »revir« in »lovišče«. Večkrat lovišče označujejo z besedo »revir«. Tudi sam nisem povsem na jasnem. Vendar po člankih iz »Lovca« sklepam, da je revir le del lovišča, da več revirjev sestavlja lovišče. Menim, da bi bilo prav, tovariš urednik, da ta dva pojma v »Lovcu« razložite.

A. Z.

Odgovor:

V vašem vprašanju je že odgovor. Beseda »revir« je iz francoščine in pomeni okoliš, okrožje, področje, območje in je po smislu del lovišča, torej določen

okoliš (revir) v lovišču. Pojem glede obsega predmeta pa ni natančno določen in izraz uporabljamo ne le v lovstvu in gozdarstvu, ker imamo tudi rudarske, tovarniške, zdravstvene itd. revirje. Zato je »revir« po obsegu lahko zelo različno velik. Velike gosp. enote kakor so gozdna gospodarstva in lovišča so pa zavoljo intenzivnega upravljanja razdeljena na ustrezne revirje ali okoliše. Za izraz kot tujko nimamo opredeljenega občutka za določen pomen in ga zato uporabljamo v mnogih pomenih, tako tudi za »lovišče«, kamor hodimo v »revir«. Če bi za »revir« dosledno uporabljali naš »okoliš«, bi ne bilo nejasnosti in bi revir pomenil del lovišča, to je okoliš. Že pač dolgo pogrešamo lovski slovar.

ljanja razdeljena na ustrezne revirje ali okoliše. Za izraz kot tujko nimamo opredeljenega občutka za določen pomen in ga zato uporabljamo v mnogih pomenih, tako tudi za »lovišče«, kamor hodimo v »revir«. Če bi za »revir« dosledno uporabljali naš »okoliš«, bi ne bilo nejasnosti in bi revir pomenil del lovišča, to je okoliš. Že pač dolgo pogrešamo lovski slovar.

M. Š.

Fotoamater

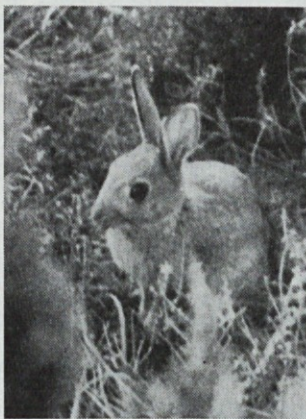
Divji kunec

Pri nas živi v Dalmaciji, Makedoniji, v Sloveniji ga ni. Po barvi je podoben divjemu zajcu, toda vršički uhljev niso črni, prav tako ni črna zgornja stran repa, ampak temno siva. Težak je do 2 kg. Meso je dobro, dlako pa uporabljajo za izdelavo klobukov.

Živi v rovih, ki jih sam izkoplje. Rad ima rahlo valovit peščen teren — skratka, teren v katerega je lahko

kopati rove in kjer je dovolj rastlinske hrane. Vhod v domovanje ima več, kjer pa samica poleže mladiče, je pa le en vhod in še ta bolj ali manj zaprt, da imajo mladiči mir in toploto. Plodnost divjega zajca je velika, toda plodnost divjega kunca je še večja. Celo petkrat povrže samica, ob ugodnem letu, in to 4 do 12 mladičev. Samica obišče mladiče zjutraj in zvečer, toda nikoli ne pozabi zapreti vhoda v luknjo. Po petih tednih izpelje samica mladiče iz rova in sedaj se samec izkaže kot skrben oče. Kunci in še nekateri drugi glodalci žro svoje blato — bobke. Verjetno vsebujejo vitamine ali kaj podobnega. Kunci, katerim so preprečili uživanje bobkov, so začeli hirati.

Divji kunec je bolj družaben kot divji zajec. Samec živi s samico v istem rovu

Divji kunec

in tudi paseta se skupaj. Ob nevarnosti kunec udarja z zadnjima nogama, da opozori druge. Kjer jih je več skupaj, je vedno več strazarjev. Kunec beži v cikcaku, in vedno med grmovjem, da ga je skoraj nemogoče zadeti. Kunčevo telo je prav prilagojeno življenju v rovu. Kunec je majhen, noge ima kratke, ušesa kratka, dlako kratko in polglo.

Prvič sem se srečal s kuncem poleti 1968 na Rabu. Kunec pusti človeka »bliže« kot divji zajec, toda ob sumljivi kretnji je že v rovu. Kadar koli je zunaj, se nikoli preveč ne oddalji od rova. Sam

Vhod v kunčji rov

sem več dni opazoval kunca — mislim, da je bil dorasel mladič — kar navadil se me je in sem ga slikal celo na slaba 2 m. »Kritična« razdalja je pri kuncu manjša kot pri zajcu. Pusti nas bliže, toda z nekaj skoki je že v rovu; medtem ko se zajec rešuje z begom na površini.

V deželah, kjer je kuncev veliko, povzročajo občutno škodo in niso zaščiteni. Najboljša kunčeva obramba je velika plodnost.

Prof. Ivo Božič

Mladi pišejo

Spoštovani tovariš urednik!

Sem članica oziroma še pripravnica LD Rače in zato tudi redna bralka glasila slovenskih lovcev. Po dolgem oklevanju sem se odločila, da tudi jaz nekaj napišem, v upanju, da boste objavili:

Pripravnik

Gozd je lovčev drugi dom, večkrat lepši od pravega. Poln bitij, ki jim je narava poklonila tolikšno ljubkost in lepoto. Del te želi imeti lovec tudi, ko ni v gozdu, doma. Zato tu in tam od-

jekne strel v večerni mrak in preroga nit življenja.

Nebo je žarelo od zahajajočega sonca, ko sva z očetom prispela. V napetem pričakovanju sva se prikrila v grm in oprezala vsak na svojo stran. Komarji so me neusmiljeno napadali, toda trudila sem se, da bi bila čimbolj pri miru. Rahla megla se je spuščala na travnik, ko me je oče opozoril na srno in mladiča. Nezaupljivo je obračala glavo in nenehoma strigla z uhlji. Le tu in tam je utrgala bilko in ljubeznivo ogledovala malčka. Ta je brezskrbno skakljal okrog, a oddalжил se ni. Hitro se je pognal za njo, ko je ta stekla proti gozdu. Tako sem bila zamaknjena v prizor, da nisem takoj opazila srnjaka, ki je preskočil potok in se ustavil v visoki travi. Ponosno je dvignil glavo in oprezal naokrog. Tako je storil še nekajkrat, naposled pa se je pričel mirno pasti. Vzela sem daljnogled, da bi se prepričala, če je pravi, kajti oče je pravil, da prihaja semkaj eden z majhnimi šili in da tega želi odstreliti pred prskom. Ker je padal že mrak, na daljavo nisva mogla ugotoviti, ali je pravi. Zato sva ga začela zalezovati. Zavohal naju ni,

kajti ozračje je bilo popolnoma mirno. Po polurnem opazovanju sva согласно menila, da je tisti, ki ga čakava. Oče je že pomeril, vendar sem ga ustavila, češ naj še nekoliko počaka. Ubogal me je. Splazila sem se iz grma in se hotela še enkrat prepričati, če je pravi. Medtem je oče pomeril. V lečah daljnogleda sem videla, kako se je zgrudil v ognju. Odlomila sem vejico in se mu počasi bližala. Boril se je s smrtjo. Ko sem pokleknila, je uprl vame svoje lepe oči. Nekje v prsih me je neznansko tiščalo, ko sem gledala, kako kri počasi odteka iz rane. Ko ga je stresel poslednji krč, mu je oče kot uplenitelj dal v gobček zadnji grižljaj. Drugo vejico sem po lovskem običaju kot očetov spremljevalec položila na srnjakovo rano in jo s tresočo roko ponudila očetu, rekoč: »Lovski blagor, dragi oče!« Ko si je oče snel klobuk in zatikal vejico na njegovo desno stran, me je presenečeno gledal. Toda, ko sem mu stisnila roko, se je nasmehnil. Zdelo se mi je, kakor da me vprašuje: »Ali boš lovec?« »Bom!« sem mu molče odgovorila.

Vida Pesek

Lovska organizacija

Makedonski lovci prenašajo izkustva slovenskih lovcev v svoja lovišča

V juniju in juliju letos sta delegaciji lovske organizacije Makedonije obiskali Lovsko zvezo Slovenije in nekaj lovskih družin ter lovišč. Najprej pristrčna zahvala za topel in bratski sprejem slovenskim lovcem, ki so nam širokosrčno pokazali in omogočili, da smo videli mnogo novih pozitivnih izkušenj. Tovarišem slovenskim lovcem, ki so bili z nami, sporočamo, da naš obisk ni bil le turistično potovanje, temveč smo nabrali mnogo znanja, ki ga že skušamo našim razmeram primerno uporabiti v naši organizaciji in loviščih. Vaše lovce, ki niso seznanjeni z našimi razmerami, bi opozorili, da se je v Makedoniji v času bivše Jugoslavije nadaljeval turški lovski sistem po regalnem načelu, po katerem so lovili na območju vse Makedonije brez lovopusta in omejitve odstrela. Ta sistem je zapustil globoke sledi v pojmovanju makedonskih lovcev. Povojni čas je značilen v težnjah lovskih organizacij, da preidejo na sodobno lovstvo in naš obisk v Sloveniji nam pri tem pomaga. Seveda je zaradi svojskosti naših razmer treba novosti v lovstvu uvajati le postopoma. Pri ras štejejo lovska društva do 800 članov, medtem ko so vaše lovske družine mnogo manjše. Že zgodaj smo pričeli z ustanavljanjem samoupravnih sekcij s svojimi lovišči v okviru lovskih društev, nekako po vašem zgledu. Pri nas plača lovec 10 do 17 tisoč starih dinarjev članarine in s tem ima pravico, da v sezoni odstrelji divjadi, kolikor je najde in more upleniti. Junija letos pa je skupščina

Lovske zveze Makedonije že uvedla vrednotenje divjadi. Lovsko društvo v Sv. Nikolu že ocenjuje uplenjeno divjad po tržni ceni in lovci iz drugih lovskih organizacij plačajo za dnevni vstop v lovišče 20 din in po 5 din za vsako uplenjeno jerebico. Za vrednotenje dela lovcev pri urejanju lovišča se uvaja točkovni sistem, ki ga določajo nova pravila. Dosežene točke se spremene v denarno vrednost, ki se upošteva in obračuna pri plačilu uplenjene divjadi. Daleč pa smo še od skupnih lovov zaradi velikega števila lovcev enega društva, ki ima lovišče tudi s čez 100 000 ha. Pri vas je lovska disciplina na višku. Tudi pri nas stalno težimo za tem kot tudi za povečanjem števila plačnih lovskih čuvajev, ki jih pa pri vas ni veliko. Pri nas je občutna vrzel v zakonu za lovsko orožje, saj je puška nelovcem (divjim lovcem) lahko dosegljiva. V tem pogledu je treba zakon o orožju popraviti, in apeliramo na slovenske lovce, da nas podpro. Obiskali smo lovišče »Rog« ra Kočevskem. Podobno lovišče za veliko divjad »Dojran« smo še pred kratkim imeli v Makedoniji, ki je danes opustošeno. Sedaj se borimo, da to lovišče obnovimo. Ne bo dolgo, da tudi mi zgradimo prvo oboro. V Krškem (kakor v Karlovcu) smo se seznanili z umetno vzrejo poljskih jerebic. Zahvaljujoč se ustrezljivosti Lovske zveze Slovenije smo nabavili 230 jaje in 300 jerebic. Začeli smo graditi prvo našo jerebičarno. Naslednja naša zamisel je lovski turizem, za katerega razvoj se krepko zavzemamo in za kar ste nam dali pobudo vi in hrvaški lovci. Zaenkrat pa naša lovska društva nimajo možnosti za večji razvoj lovskega turizma. Prva številka našega glasila »Lovec« je izšla v koloru, kar se imamo zahvaliti uredništvu vašega »Lovca«. Koristno bi bilo, da se lovci stalno medsebojno povežemo in da bi slovenski

Foto J. Župančič: Sinko bo tudi lovec

lovci večkrat obiskali Ma- kedonijo ter naša lovišča, zlasti tovariši, ki so nas bili tako prisrčno sprejeli. Po- sebej se iskreno zahvalju- jemo predsedniku Lovske zveze Slovenije, tovarišu Radu Pehačku, ki se je osebno zavzel, da je bilo naše bivanje v Sloveniji kar najkoristnejše.

Boro Kraljevski

Za republiške naslove – tokrat v Polskavi

Izvedbo letošnjega strelske- ga prvenstva, 12. 7., je komi- sija za strelstvo poverila marljivim organizatorjem LZ Maribor, ta pa LD Pol- skava. Odločitev se je izka- zala za upravičeno, saj se je center lovskega strelstva premaknil na Štajersko. Samo v bližnji okolici Slo- venske Bistrice so bila v zadnjem času zgrajena 3 večja strelišča, poleg tega

pa je na tem področju obil- ica lovcev in družbenih delavcev, ki so pripravljani prijeti za delo in čim več prispevati za uspešno iz- vedbo lovskih prireditev. Bistveno pomoč pri izvedbi tekmovanja — ne samo de- klarativno, temveč dejansko — sta nudila predsednik SO Slovenska Bistrica Miro Ko- lenko ter sekretar občin- skega komiteja ZK Franjo Ledinek.

Na predvečer tekmovanja je LZS organizirala pri lov- skem domu, v neposredni bližini strelišča, v splošno zadovoljstvo vseh lovcev in tekmovalcev predvajanje filmov z lovsko tematiko. Tekmovanje, katerega je otvoril in kateremu je prisostvoval vse do zaključka Rado Pehaček, predsednik LZ Slovenije, je potekalo brez zastojev. Organizatorji so se posebno potrudili pri izredno hitrem izračunanju končnih rezultatov.

Ugotovitev vseh prisotnih

je bila, da je bilo to tek- movanje eno izmed doslej najbolj izpeljanih. Vsega skupaj je tekmovalo 82 tek- movalcev iz 13 področnih lovskih zvez, kar je naj- večje število doslej. Naj- večje presenečenje sta s svojim rezultatom, 48 do 50 možnih, pripravila v stre- ljanju na umetne golobe ing. Grgar iz Prekmurja in Lužar iz Novega mesta. Slednji še zlasti, saj je od tekmovalcev, ki so se uvr- stili na vidnejša mesta prav gotovo najmanj treniral.

V streljanju na umetne go- lobe je zaslužno zmagal znani lovec, lovski čuvaj in strelc Franc Rakuša iz Ptujja, z rezultatom 49 za- detih od 50 možnih. Ne sa- mo, da je premagal znane tekmovalce kot Zadnikarja, Dimica, Ježa itd., premagal je tudi svojega sina Rudija, lanskega državnega prvaka. Letošnje tekmovanje je bilo tudi po doseženih rezulta- tih do sedaj najuspešnejše, saj je na umetne golobe kar 31 tekmovalcev sestrelilo več kakor 80 % golobov.

Rezultati posameznikov

Umetni golobi:

1. Rakuša Franc, Ptuj, 49 sestreljenih golobov
2. Zadnikar Jože, Ljubljana, 48 sestreljenih golobov
3. Ing. Grgar Aleksander, Prekmurje 48 sestreljenih gol.
4. Lužar Karel, Novo mesto, 48 sestreljenih golobov
5. Zupanič Vlado, Ptuj, 47 sestreljenih golobov
6. Dimic Peter, Ljubljana, 47 sestreljenih golobov
7. Mihev Alojz, Posavje, 46 sestreljenih golobov
8. Šekoranja Janez, Posavje, 46 sestreljenih golobov
9. Jerenko Slavko, Ptuj, 46 sestreljenih golobov
10. Prebevšek Mladen, Maribor II, 45 sestreljenih golobov

Krogla:

1. Jež Bogdan, Ljubljana, 91 krogov
2. Černic Sergej, Ljubljana, 89 krogov
3. Zadnikar Jože, Ljubljana, 88 krogov
4. Planinc Franc, Ljubljana, 88 krogov
5. Šekoranja Janez, Posavje, 86 krogov
6. Dimic Peter, Ljubljana, 85 krogov
7. Bulc Janez, Novo mesto, 82 krogov
8. Milič Slavko, Postojna, 80 krogov
9. Rupnik Peter, Idrija II, 79 krogov
10. Zakrajšek Dušan, Novo mesto, 79 krogov

Kombinacija:

1. Zadnikar Jože, Ljubljana, 184 krogov
2. Jež Bogdan, Ljubljana, 181 krogov
3. Dimic Peter, Ljubljana, 179 krogov
4. Černic Sergej, Ljubljana, 179 krogov
5. Šekoranja Janez, Posavje, 178 krogov
6. Rakuša Franc, Ptuj, 175 krogov
7. Lužar Karel, Novo mesto, 169 krogov
8. Milič Slavko, Postojna, 168 krogov
9. Mihev Alojz, Posavje, 162 krogov
10. Keber Vlado, Celje, 162 krogov

Rezultati ekip

Umetni golobi:

1. Ljubljana, 185 sestreljenih golobov
2. Ptuj, 182 sestreljenih golobov
3. Prekmurje, 172 sestreljenih golobov
4. Posavje, 164 sestreljenih golobov
5. Maribor I, 160 sestreljenih golobov
6. Maribor II, 160 sestreljenih golobov
7. Novo mesto, 160 sestreljenih golobov
8. Celje, 156 sestreljenih golobov
9. Postojna, 156 sestreljenih golobov
10. Radgona, 141 sestreljenih golobov
11. Zasavje, 126 sestreljenih golobov
12. Bela krajina, 111 sestreljenih golobov
13. Gorenjska, 101 sestreljeni golob

Franc Rakuša (levo) je premagal znana strelca Zadnikarja in Dimica, pa tudi svojega sina Rudija (desno), lanskega državnega prvaka

Krogla:

1. Ljubljana, 353 krogov
2. Celje, 290 krogov
3. Postojna, 281 krogov
4. Ptuj, 281 krogov
5. Idrija II, 280 krogov
6. Maribor II, 255 krogov
7. Gorenjska, 253 krogov
8. Radgona, 245 krogov
9. Bela krajina, 237 krogov
10. Novo mesto, 230 krogov
11. Posavje, 228 krogov
12. Zasavje, 227 krogov
13. Prekmurje, 223 krogov
14. Maribor I, 205 krogov
15. Idrija I, 200 krogov

Kombinacija:

1. Ljubljana, 723 krogov
2. Ptuj, 645 krogov
3. Celje, 602 krogov
4. Postojna, 593 krogov
5. Maribor II, 575 krogov
6. Prekmurje, 567 krogov
7. Posavje, 556 krogov
8. Novo mesto, 550 krogov
9. Radgona, 527 krogov
10. Maribor I, 525 krogov
11. Zasavje, 479 krogov
12. Bela krajina, 459 krogov
13. Gorenjska, 455 krogov.

Dipl. ing. Janez Bulc

Klub prijateljev lova na avstrijskem Koroškem

Na pobudo Karla Prušnika-Gašperja in še nekaterih bivših partizanov je bil 31. maja 1964 ustanovljen Klub prijateljev lova, s sedežem v Celovcu. Na ustanovni listi

je podpisanih 33 članov. Danes jih je že 70, prav vsi so zavedni Slovenci, saj je to glavni pogoj za sprejem. Precej stikov z lovci v Sloveniji imajo. V rokah imam na primer seznam lovov 13 lovskih družin Lovske zveze Maribor, na katere so bili člani Kluba prijateljev lova v pretekli lovni sezoni vabljeni. Tudi v Litiji so bili že na lovu in od tedaj smo z njimi v prijateljskih odnosih. Letos so nas povabili na svoj občni zbor v Bilčovsu. Svoje sestanke imajo vsako leto drugje, vedno pri kakem naprednem Slovcu. Tako je bil letošnji pri Janku Ogrisu, dobrodušnem, prijaznem krčmarju in trgovcu, ki je postal po 38 letih prvi slovenski poslanec v Avstriji in to celo na socialistični listi. Zanimivo, da je bil zadnji slovenski poslanec pred njim v Avstriji prav njegov oče. Na letošnjem občnem zboru naj bi se člani v glavnem seznanili z novim avstrijskim lovskim zakonom, ki je bil sprejet letos marca. Franc Eržen, nadlovec pri grofu Thurnu v Železni Kapli in član KPL, je ta zakon razložil. Njegovo razlago naj v glavnem povzamem.

Lovišče je lahko občinsko ai privatno. Za občinsko

mora biti najmanj 500 ha površine, privatnik pa mora imeti vsaj 140 johov (nekaj čez 100 ha). Zakupnik je lahko vsak, ki ni bil kaznovan, vendar mora imeti doslej vsaj 3 lovske karte in gmotno mora biti sposoben za lovzakupnika. Tujec ne more biti lovzakupnik, lahko pa je podzakupnik, dovoljenjem deželne vlade. Vendar tudi tukaj nastaja korupcija, ker premožni inozemci (predvsem Nemci) najemajo Avstrijce, da leti zanje na dražbah »kupujejo«
lovišča.

Lovišče se lahko da v zakup »pod roko«
ali na dražbi, in sicer za dobo 6 ali 10 let.

Zemljiški posestniki z vsaj 1 ha zemlje, od katere sta najmanj dve tretjini v njihovi občini, odločajo o zakupu lovišča. Če so za zakup »pod roko«, potem ga je občinski odbor tudi dolžan dati. »Pod roko«
se da lovišče tudi v zakup, če ni bilo oddano na dražbi.

Lov v Avstriji je zelo draga zadeva. Lovzakupnik mora poleg krmljenja, čuvanja in drugih gojitvenih del plačati zakupnino po ha, davek z zavarovanjem in položiti kavcijo (za poravnavanje stroškov).

Z zakonom je tudi predpisano število lovskih psov,

ki jih mora imeti lovzakupnik.

Na občnem zboru KPL je bilo tudi govora o lastnem lovišču, vendar je to zaenkrat nemogoče, saj so člani KPL kar iz tridesetih koroških vasi: od Komelja pri Pliberku do Žužalč, oziroma od Pliberka do Podkloštra, kar je čez 100 km vsaksebi.

Po debati o raznih lovskih vprašanjih so sklenili, da bodo podeljevali članom ob 10-letnici članstva posebne značke. Haderlapov Tonči, lovec-upravnik lovzakupnika Goessa in član KPL, je na koncu prikazal diapozitive iz svoje pestre lovske in kinološke prakse. Razšli smo se ob čestitkah Karlu Prušniku-Gašperju za 60-letnico, ki jo je letos praznoval, in z željami, da se še velikokrat srečamo na lovih pri nas v Sloveniji.

Dane Namestnik

Lovsko srečanje v Črnem lesu pri Lenartu v Slov. goricah

Lovski družini Lenart in Jurijski sta 23. avgusta 1970 priredili streljanje na umetne golobe za prehodni pokal. Fredi Pirher, član LD Lenart, je pozdravil navzoče in odprl tekmovanje. Streljali sta dve ekipi po 5 strelcev. Med posamezniki je osvojil prvo mesto Štefan Bračko, prehodni pokal pa si je priborila ekipa LD Lenart, ki je prireditev tudi organizirala.

Štefan Fadiga

LD Kresnice ima svoj lovski dom

Lovska družina Kresnice upravlja z loviščem ob Savi, niže železniške postaje Laze, do predora Poganik, Velike Štange in Prežganja. Lovišče obsega okrog 4500 ha, družina pa šteje 39 članov. Primerno skrb poseveča tudi lovskemu podmladku, saj je 8 članov mlajših od 30 let.

Foto D. Namestnik: Karel Prušnik-Gašper (s cigareto) ter drugi člani Kluba prijateljev lova z gosti iz Slovenije

V lovišču je raznovrstna divjad, največ srnjadi. V manjših tropih se pojavljajo divji prašiči, pa tudi jelenjad se sledi. Družina poskuša z vsakoletnim vlaganjem oživiti stalež fazanov, vendar je pri tem največja naravna ovira Sava, ki z vsakoletnimi poplavami povzroča precejšnje škodo in omejuje življenjski prostor divjadi.

Želja po lastnem domu, v katerem bi se shajali lovci, je vznikla že pred več kot petnajstimi leti. Leta 1961 je bil na občnem zboru družine sprejet sklep in narejen program za gradnjo doma ter izvoljen gradbeni odbor. Istega leta je bil v Senožetih kupljen svet. S prostovoljnim delom članstva je bila v jeseni 1961 zabetonirana plošča doma. Potrebne zidake je napravil sedaj že pokojni član družine Rudolf Zupančič. V letu 1962 je bila stavba v grobem sezidana in pokrita ter tako za silo usposobljena za bivanje.

Pozneje je vnema nekoliko popustila, zmanjkalo pa je tudi denarja. Delo na domu je zopet oživelo leta 1967 in 27. maja je v domu zasvetila elektrika. Med letom je bila dovršena vodovodna napeljava ter nabavljena najnujnejša notranja oprema.

Razen manjših obrtniških del so vse delo opravili člani sami. Vsa sredsva je zbrala družina oziroma njeni člani.

Dom je bil slovesno odprt v nedeljo, 27. 6. 1970. Poleg članov družine in njihovih sivojcev so bili na slovesnosti tudi predsednik Zveze lovskih družin Ljubljana Ivče Majcen, predsednik skupščine občine Ljubljana -Moste-Polje Polde Maček, predsednik skupščine občine Litija Stane Volk in drugi gostje.

Slovesnost je začel predsednik upravnega odbora LD Anton Godec, ki se je zahvalil vsem sodelavcem pri graditvi doma. Podrobneje o gradnji pa je govoril tajnik LD Anton Morvin. Za njim je spregovoril predsednik ZLD Ivče Majcen, ki je pohvalil člane

Foto H. Ribič: Lovski dom LD Kresnice

družine za njihovo požrtvovalnost ter podčrtal potrebo po trdni organiziranosti in naporih za izboljšanje stanja v loviščih. Nato je odprl lovski dom. Sledilo je družabno srečanje s prijetno zabavo.

Henrik Ribič

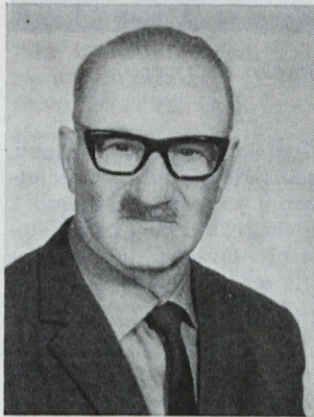
Jubilanti

Milan Kerševan

Član in dolgoletni predsednik LD Fajtji hrib praznuje svojo 75-letnico in 45-letnico lovskega udejstvovanja. Je vzoren lovec in kot organizator novega, sodobnega lovstva znan po vsej Goriški. Že pred 45 leti je začel loviti s čistokrvnimi psi ptičarji, ki ga spremljalo na lovu vseskozi, še danes. Ni pa znan samo kot ljubitelj in vzgojitelj psov, je tudi odličen strelec, saj je po vojni na strelskem tekmovanju na umetne goble dosegel prvo mesto Goriške. Kljub visoki sta-

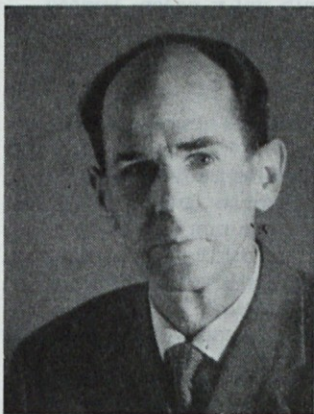
rosti je zdrav in krepak, saj je še lani šel na gamsa in ga tudi uplenil.

Naš jubilar je kmet-vinogradnik, gojitelj čiste sortne trte; tokajec iz njegove kle-

Milan Kerševan

Ing. Franc Jenčič

ti je bil že večkrat odlikovan.

Vsi člani LD Fajtji hrib dvigamo čaše — po lovsko, z levo — našemu spoštovanemu jubilaru še na dolgo zdravje in mnogo let lovskega udejstvovanja.

LD Fajtji hrib

Ing. Franc Jenčič, član LD Trbovlje, praznuje svojo 60-letnico in 40 let udejstvovanja v lovskih vrstah. Že v dijaških letih ga je vodil njegov oče, priznani lovski strokovnjak, po kočevskih gozdovih in mu vcepil veselje do narave ter ljubezen do divjadi. Ko ga je življenjska pot zanesla v zasavske revirje, je kot priznani strokovnjak predaval po lovskih družinah o lovski balistiki in gojitvi srnjadi. Bil je član upravnega odbora LZ Zasavje in zvezin predsednik, v LD Trbovlje pa je bil dolgoletni član upravnega in nadzornega odbora. Pri področni LZ je član komisije za lovske izpite, sicer pa je bil v družini in pri Zvezi član raznih komisij. Za njegovo prizadevanje in delo ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za zasluge in redom II. stopnje.

Ob njegovem življenjskem jubileju mu želimo še mnogo let plodnega dela med nami ter zdravih in zadovoljnih let v naših lepih gozdovih.

Člani LD Trbovlje

Ignac Holcman-Namestnik, ustanovitelj, član in častni član LD Vurmat, mnogo let njen starešina, 72 let lovec, je konec julija letos praznoval 90-letnico življenja. Bližnja in daljna okolica pozna markantnega moža, ki je, čeprav kmet, ves prosti čas posvetil lovu in gojitvi divjadi. Bil je strasten kunar in več petelinar. Še vedno se udeležuje skupnih lovov ter drugih lovskih pohodov. Za svoj jubilej je uplenil srnjaka na klic, ki ga kaže slika. Za požrtvovalno delo v lostvu je bil odlikovan z znakom za za-

Ignac Holcman

Albin Vidmar

Umrli

Dr. Leo Mogilnicki

Pol stoletja je zahajal v zeleni lovčev raj, od koder se je srečno in zadovoljno vračal vse do 18. avgusta letos, ko mu je že opešano srce prenehalo utripati; zaspal je sam sredi lovišča. Pokojni je nosil znak za lovske zasluge, red III. stopnje za ribiške zasluge ter red III. in II. stopnje za zasluge za narod.

Dragi Leo, s Teboj smo izgubili dobrega lovca in lovskega tovariša ter prizadevnega blagajnika. Pogrešali Te bomo v lovišču in v družbi. Ohranili Te bomo v lepem spominu, Ti pa sanjaj sladki sen v večnem lovišču!

Člani LD Rakovnik

Dr. Leo Mogilnicki

Gustek Ozmec

Stanko Šentjunc

sluge, ob koncu vojne pa za aktivno delo v NOB za redom za zasluge za narod. Njegova hiša, pod imenom Donič, je bila prijazno in toplo zatočišče izmučenim borcem. Spoštovanemu lovskemu tovarišu kličemo ob njegovem visokem jubileju še na mnoga zdrava leta in mu želimo še dosti lovskih užitkov.

Gusteku Ozmecu, članu, soustanovitelju in večletnemu starešini čestitamo k njegovi 70-letnici in pol-stoletnici lovskega udejstvovanja ter mu želimo še mnogo zadovoljnih let v naši sredi.

LD Ormož — E. B.

Stanko Šentjunc, član LD Ormož, 70-letnik in čez 50 let lovec. Spoštovanemu lovskemu tovarišu želimo še mnogo srečnih in zadovoljnih dni v našem lovišču.

LD Ormož — E. B.

Albin Vidmar, soustanovitelj in najstarejši član LD Tomišelj, lovec od leta 1931, praznuje svojo 75-letnico. Uglednemu lovskemu tovarišu iskreno čestitamo k življenjskemu jubileju in mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let v zeleni bratovščini.

LD Tomišelj — Z. O.

Alojz Kastelic, ustanovitelj LD Orehovica in njen prvi starešina, je v 75. letu življenja podlegel bolezni. Prijubljenega lovca in požrtvovalnega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

LD Orehovica — J. P.

Franc Černivec, častni član LD Litija, 57 let lovec, nas je 76 let star za vedno zapustil. Zvestega lovskega tovariša smo 30. maja letos spremili na poslednji poti. Dragi Francelj, naj Ti bo trajen spomin!

LD Litija

Ignacij Malovrh, član LD Šentjošt, nam je v 72. letu življenja umrl. Zelo ga je prizadela vojna, ko mu je okupator porušil dom. Lovci smo mu izkazali zadnjo čast. Spominjali se ga bomo kot izredno gostoljubnega in lovskim načelom vseskozi zvestega tovariša.

LD Šentjošt

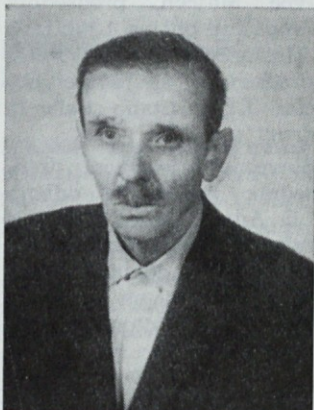
Zdravko Jager, mnogoletni član LD Trbovlje, nam je 6. avg. letos v 75. letu sta-

Alojz Kastelic

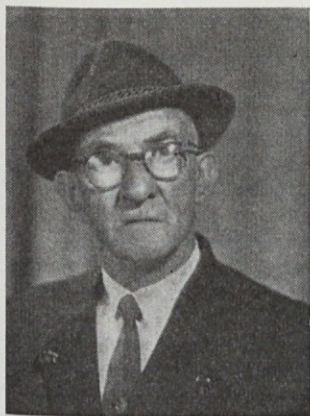

Franc Černivec
Ignacij Malovrh

Franc Mandeljc, ustanovni član LD Bled, je v septembru letos praznoval svoj 60. rojstni dan. Vsa leta je član UO kot kinolog, večkrat je bil pa tudi član izvršnega odbora gorenjske lovske zveze. Prizadevnemu lovskemu tovarišu iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo let dober pogled, zdravja in osebne sreče.

Lovci LD Bled

Jože Zidanič, ustanovni član LD Globoko, učitelj mladih lovcev, je v 77. letu podlegel zahrbtni bolezni. Pokojnik je bil 50 let član zelene bratovščine, vesten varuh in gojitelj divjadi ter prijeten lovski družabnik. Ob odprtem grobu mu je poslednjič zadonel lovski rog in jeknili strelji iz lovske puške. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

LD Globoko

Ignac Novak, član LD »Plešivica«-Zužemberk, rojen 26. jun. 1904 v Gaberju, nam je 7. sept. 1970 umrl. Pokojnik je bil iskren lovski tovariš, ki je skrbno vzgajal lovski naraščaj. Aktivno je sodeloval tudi v NOB. Spoštovani Nace, hvala Ti za vse, kar si storil za nas in za lovstvo!

Lovci LD »Plešivica«-Zužemberk — A. K.

Anton Ranc, član LD Strojna, Ravne na Koroškem, je 6. sept. letos v 64. letu življenja zapustil zeleno bratovščino, kateri je bil 46 let zvest sodelavec, zlasti pri gojitvi divjadi in graditvi lovskega doma. Iskren lovski tovariš nam je bil in je tudi svoje tri sinove vzgojil za dobre lovce. Dragi Tone, naj Ti bo večni pokoj in naš svetel spomin!

Lovci LD Strojna — S.

Jože Klenovšek, dolgoletni član LD Izlake, nas je junija letos v 74. letu za vedno zapustil. Dobra lovca in iskrenega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Lovci LD Izlake

Etorja Babiča, člana LD Marežige, rojenega 23. marca 1924, smo 17. julija 1970 spremili na zadnji poti. Zahrbtna bolezen nam je dragega lovskega tovariša prerano iztrgala. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Člani LD Marežige — G. K.

Zdravko Jager

rosti umrl. Ob odprtem grobu so se zbrali številni lovci Zasavja in s 7 lovske prapore počastili njegov odhod v večna lovišča. Dobra in duhovitega tovariša, zgledno humanega do živali in prirode, izkušenega ter pravičnega, štirikrat odlikovanega lovca in kinologa bomo ohranili v častnem spominu.

LD Trbovlje — M. P.

Rudi Zupančič, soustanovitelj, večletni starešina in častni član LD Kresnice, je v 70. letu po težki bolezni za vedno zapustil svoje tovariše. Zvestega, predanega ljubitelja divjadi in zasavskih gozdov ter borca NOB se bomo vedno spominjali.

Tovariši LD Kresnice

Janez Klobasa, član in gospodar LD Jurovski dol, je 21. jun. 1970 v 54. letu življenja preminil. Kako zelo so ga cenili znanci in lovski prijatelji, je pričalo številno spremstvo na njegovi zadnji poti. Spoštovanemu lovskega tovarišu časten spomin!

LD Jurovski dol

Florijan Koprivec, častni član LD Križna gora, je v 82. letu nenadno preminil. Kljub visoki starosti se je udeleževal brakad in pogonov na divje prašiče. Vzornega vodnika in dobrega lovskega tovariša ohranimo v trajnem spominu!

LD Križna gora

Lovska kinologija

Mednarodna kinološka skupščina v Budimpešti

Od 11. do 14. maja 1970 je bila v Budimpešti skupščina F. C. I. (Federation Cynologique Internationale — Mednarodna kinološka zveza). Na njej so Jugoslavijo zastopali delegati Tibor Lovrenčič, Mičun Šakić in Franjo Bulc.

Dva dni pred skupščino je bila v Budimpešti tudi velika mednarodna razstava psov vseh pasem. Razstavljeni so bili 2404 psi. Močno so bile zastopane zlasti nekatere pasme, npr. boksarjev je bilo kar 426. Od madžarskih avtohtonih pasem je bilo 181 kuvazov, 48 komondorjev, 158 pulijev, 211 vižel itd. Razstava je bila dobro organizirana. Sodniški zbor so sestavljali sodniki iz raznih dežel. Zelo zanimivo razstavo je obiskalo čez 25 000 ljudi.

Kongres F. C. I. se je vršil v hotelu Geilert. Organizacija je bila dobra, prevodi v glavne jezike pa ne najboljše. Čutiti je bilo, da obstajajo skupine iz posameznih dežel, kar na celoto ni vplivalo najbolje. Poročila posameznih komisij so bila preveč splošna in zato manj učinkovita; zaradi velikih potnih stroškov je bilo premalo sestankov komisij.

Jugoslovanski kinološki zvezi (JKS) smo predlagali, da skliče vse dosedanje delegate, ki so bili na kongresih F. C. I., ki naj skupno s predsedstvom JKS izdelajo jugoslovanski predlog za reorganizacijo dela komisij F. C. I. Obstaja tudi vprašanje o tako imenovanih disidentskih (odpadniških) organizacijah, ki imajo pogoje za članstvo v F. C. I., a ne pristopijo.

Sprejet je bil avstrijski predlog, da se welsch-terierji oprostijo izpita v delu za dobo 5 let.

V razpravi glede držav-kandidatke za kongres oz. skupščino v letu 1971 smo predlagali Jugoslavijo, a nismo uspeli. Prihodnje leto bo skupščina F. C. I. na Portugalskem, v Lizboni. Memimo, da je to nepravilno, saj je bila tam skupščina pred nekaj leti, v Jugoslaviji pa leta 1948 na Bledu in leta 1958 v Beogradu.

Za skupščino leta 1972 je kandidirala Brazilija, v zvezi z veliko proslavo 150-letnice samostojnosti te južnoameriške države. Končno smo predlagali, da naj bo zasedanje skupščine leta 1973 v Jugoslaviji, vendar mora ta naš predlog potrditi in sporočiti na merodajno mesto še JKS. Skupščina je s tajnim glasovanjem tudi zamenjala generalnega sekretarja F. C. I. Gendebiena. Novoizvoljeni sekretar pa bo najbrž le začasen, saj bo prihodnje leto predlagan nov generalni tajnik.

Franjo Bulc

Odlikovanje

Kinološka zveza Slovenije je odlikovala za zasluge v kinologiji Janeza Pernata iz Ljubljane s srebrnim znakom. — Čestitamo.

Prijavljene paritve

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Arno, JRPKi 5233, uspešen na preizkušnji — Biba Dolička, JRPKi 6933, uspešna na preizkušnji, leglo 12. 10. Rejec Štefan Hajduk, Murska Sobota, Kopališka 17.

Lovski terierji:

Ali, JRLT 5606, uspešen na preizkušnji — Rina, JRLT 3531, uspešna na preizkušnji, leglo 30. 9. Rejec Janez Peklar, Muta 118, p. Muta ob Dravi.

Don Pobreški, JRLT 3544, uspešen na preizkušnji — Vaudnova Pika, JRLT 3534, uspešna na preizkušnji. Leglo 2. 10. Rejec Jakob Hlade, Gaj 50, p. Zg. Kungota.

Kinološka zveza Slovenije

Društvo ljubiteljev ptičarjev je tudi za jubilejno leto, 50-letnico slovenske kinologije, izdalo koledar. Tiskan je na umetniškem papirju, s štirimi barvnimi in tremi črno-belimi fotografijami. V koledarju so navedene lunine mene in gibanje sonca, lovni časi in vremenska napoved po Herschlovem ključu. Koledar naj bi bil okras vsaki lovski sobi, koči in domu! Cena koledarju je 7 din. Razposlali ga bomo po lovskih družinah.

Naročila za koledar in knjigo »50 let slovenske kinologije« sprejema Pavel Cvenkel, tajnik DLP, Ljubljana, Puharjeva 3.

DLP

Lovska kuhinja

Kljunač obložen z rezinami

Oskubi in osnaži že nekoliko uležanega kljunača. Izdolbi mu oči, nasoli in pretakni ga, na prsi mu priveži rezine slanine, nato ga peci in večkrat polij z maslom. Iz droba in telečje vranice ali jeter naredi nadev. Na žlici masti sevri malo čebule in zelenega peteršilja, dodeni dve žlici drobtin, seseklano kljunačevo drobovino, to je jetra, srce in čreva (želodec ni uporaben) in eno nastrgano telečjo vranico. Ko se malo popraži, dodaj dve žlici kisle smetane, malo dišave, popra in limonine lupine ter še eno ali dve žlici juhe.

V maslu ocvri žemeljne rezine na rumeno in jih pomaži precej na debelo z nadevom. Naloži drugo poleg druge v namazano pločevino, v katero si vlila nekaj redke stopljene smetane. Na nadev dodaj še malo stopljene smetane in zapeci. Ali pa pomoči ocvrte rezine v dobro govejo juho, pomaži z nadevom in daj okrog zrezanega, na krožnik zloženega kljunača.

Kljunačeva sekanica

Lepo osnaženemu kljunaču poberi drob (želodec vrzi proč), čreva, jetra, dodaj malo telečjih jeter ali nastrgane vranice, malo slanine in vse dobro seseklaj. Razgrej presno maslo, deni vanj drobno zrezane čebule in zelenega peteršilja, pol žlice moke in

pol žlice drobtin, malo zarumeni, dodaj seseklana jetra in čreva, malo premešaj, nekoliko zalij z juho, dodaj malo mešane dišave, limonine lupine in soli. Dodaj še nekaj kisle smetane in praži 2 minuti.

Navadno pečene jerebice, gozdni jereb in kotorna

Osnaži še bolj mlade jerebice. jereba ali kotorno, nasoli in pretakni jih s slanino, naveži slanino na prsi ter potresi z dišavami in limoninimi lupinami. Pri pečenju jih polivaj nekaj časa z juho, potem pa z maslom. Pečene zreži čez polovico in zloži na krožnik. Mast, v kateri so se pekle, odlij, prilij malo juhe, prevri in polij po mesu. Serviraj s solato ali brusnicami.

V. P.

Šaljive

Pri zdravniku

»Od česa ste tako strašno nervozni?«

»Od lova, gospod doktor.«

»To je pa čudno! Saj pravijo, da lov miri živce!«

»Že, gospod doktor, ampak jaz nimam lovskega dovoljenja!«

T. P.

Kosmata

Ko je bilo še dovoljeno srnjad streljati s šibrami, sem nekoč opazil na eni strani doline srnjaka, na drugi strani pa staro srno. Oba sem hotel dobiti. Sprožil sem na srnjaka, in ko sem videl, da je polovica šiber zletela iz cevi, sem brž pomeril še na srno. Oba sta padla na mestu. O resničnosti bi lahko pričal pokojni Štifov Frane, saj mi je peljal plen za primerno nagrado do ceste na Ljubinju.

I. Kavčič

Pojasnilo

Čuvaj Peter je zalotil divjega lovca Dolgina, ko je snemal iz zanke zajca. Skočil je k njemu in mu potegnil zajca iz rok. Dolgin pa je začel zmerjati in groziti. Zato mu je Peter pripeljal nekaj gorkih okrog ušes.

»Ne me po glavi, zakaj me po glavi, ne me po glavi, zakaj me po glavi...!« se je drl Dolgin.

»Zakaj po glavi? Zato, da ne boš šepal...«

-elf-

Darilo

Na »zadnjem pogonu« v gostilni »Pri Katrci« so bili lovci radovedni, kakšno

darilo je Janez kupil svoji ženi za rojstni dan.

»Kakšno, kakšno! Takšno, da ga naenkrat ni mogla nositi.«

»No, no, si se pa res odrezal. Tudi mi bi se radi tako izkazali svojim ženam, zato nam povej, kaj si ji vendar kupil!«

»Dva para nogavic.«

-Špula-

»Glavno je, da človek prav ravna z orožjem.«

— P. C. —

PROMETNO, TURISTIČNO IN HOTELSKO PODJETJE

SLAVNIK KOPER

s svojimi samostojnimi organizacijami:

- **»POTNIŠKI PROMET IN TURIZEM«** – s poslovalnicami v Ljubljani, na Reki, v Zagrebu, Beogradu, Poreču, Rovinju, Umagu, Pulju, Piranu, Portorožu, Izoli in Ilirski Bistrici;
- **HOTEL »TRIGLAV«, KOPER;**
- **HOTEL »GALEB«, KOPER;**
- **HOTEL »BELVEDERE«, IZOLA**
in
- **»GOSTINSKO PODJETJE VRHNIKA«, VRHNIKA**

se s svojimi solidnimi turističnimi in gostinskimi storitvami priporočajo lovcem in lovskim prijateljem ter vsem drugim.

Foto Jožko Dolničar: V novembrskem soncu

agrotehnika

EXPORT
IMPORT
LJUBLJANA
TITOVA 38

Lovci, lovske družine!

Skupaj s kmetovalci zavarujte poljske kulture pred divjadjo! Edino uspešni so baterijski pašni aparati – »pastirji« znamke »Horizont« in »Kube«. Zavarujejo kulture do 10 ha površine, trajanje baterije 4000 ur.

Se priporočamo!

